Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Med detta n:r följer Iduns Mode- och Mönstertidning n:r 9 till dem, som abonnerat å densamma.

Stockholm, Gernandts Boktr.-Aktieb.

N:r 37 (143) Fredagen den 12 september 1890. 3:dje årg.

Annonspris: 35 öre pr petitrad (10 stafvelser). För »Platssökande» och »Lediga platser» 25 öre. Utländska annonser 70 öre pr petitrad.

Tidningen kostar endast 1 kr. för kvartalet, med Iduns- Mode- och Mönstertidning 1 kr. 65 öre; postarvodet inberäknadt.

Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 9—10. Allm. Telef. 6147.

Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. **Lösnummerpris: 15 öre** (vid kompletteringar).

Byrå: Hamngatan 16, 2½ tr. (midt för Kungsträdgården.) Prenumeration sker i *landsorten* å postanstalt, i *Stockholm* hos redaktionen.

Emily Crawford.

Emily Crawford — Pariserkorrespondenten till världsbladet Daily News — har praktiskt bevisat riktigheten af sin älsklingssats, att »det gifves ingenting, som en man kan göra, som också ej en kvinna förmår uträtta, och det finnes till och med mycket, som är mera utförbart för en kvinna än för en man.»

Hon beträdde tidningskorrespondentens och reporterns bana på en tid, då denna ansågs fullständigt otillgänglig för det »svagare» könet, och hon har där vunnit världsrykte.

Emily Crawford bär det mest lysande namnet inom den kvinliga journalistvärlden, på samma gång som hon är en af de mest framstående korrespondenterna i Englands och Amerikas press.

* * *

Man har talat mycket om denna märkliga kvinna, för hvilken ingen möda är stor nog, då det gäller att fullgöra, hvad hon föresatt sig.

Det var hon, som den 24 mars 1871 djärfdes — märk väl: en ensam kvinna! — passera genom det barrikadfyllda, af kommunardernas bataljoner och af blodtörstiga folkhopar beherskade Paris för att interviewa kommunens chefer, medan de höllo rådplägning i Hôtel de Ville. (Mrs. Crawford blef emellertid ej en enda gång under dessa skräckdagar förolämpad eller på ringaste sätt misshandlad.)

Den 25 maj samma år bevistade hon den historiska debatten i nationalförsamlingen i Versailles. Från tidigt på morgonen till midnatt satt hon i den griljerade loge, som Thiers af personlig vänskap hade utverkat åt henne. Hemkommen tillbragte hon natten med att skrifva och var klockan åtta på morgonen i stånd att — utan att hon under själfva debatten antecknat ett ord — sända sin tidning ett detaljeradt referat af den föregående dagens märkliga sammanträde.

Under den senaste stora koleraepidemien i Paris genomvandrade hon dess hospitaler, som voro fyllda af döda eller döende.

Själf har mrs Crawford lemnat en humoristisk skildring af ett tillfälle, då beslutamhet och energi lika litet fingo saknas som vid de ofvannämnda kritiska tillfällena. Det hade varit bal

Ingen människa är så obetydlig, att hon ej kan vara viss på,
att hennes exempel antingen kommer att göra gagn eller skada.
S. SMILES.

i något af ministerhotellen (jag minns nu ej hvilket)... klockan hade slagit två och allt var till ända... mrs C. ämnar sig till den nattliga telegrafstationen vid Rue de Grenelle för att sända Daily News en skildring af baltoaletterna, men, o ve! — — nedstigen i vestibulen, upptäcker hon, att ett oväder utbrutit, och att en snöstorm far piskande fram öfver gatan, som är täckt af ett flere tum högt, ohyggligt slask.

I baldräkt, med sidenskor och crêpeklädning, men — *utan vagn*!

Situationen var allt annat än angenäm, det måste medges! Men hvad var att göra? Hade hon föresatt sig att beskrifva de andras toaletter, så skulle det ske, om också hennes egen blefve obrukbar på kuppen! Och så sveper hon sjalen kring hufvudet och styr kosan till Rue de Grenelle, ensam, midt i becksvarta natten, med sina balskor vadande i snöslask. — Det är ett hjältedåd, äfven det!

* * *

Jag anhöll en gång att för Iduns räkning få göra mrs Crawford ett besök, och i ett älskvärdt bref bjöd hon mig välkommen till Daily News pariserbyrå, n:r 5 Rue du 4 Septembre.

En kvinlig korrespondent i världsstaden Paris, en dam, om hvars bragder och oförskräckthet man berättat mig så mycket — var detta verkligen hon?... Ja, hur ofta är det icke man i fantasien konstruerar upp en föreställning, som verkligheten sedan skall gäcka! Mrs Crawfords yttre tyder på allting annat än »ett emanciperadt fruntimmer». Hon är snarare typen för en gammal rar tant, hos hvilken vi som barn fått sitta i knä, och som gifvit oss »namnam», mycket namnam, långt mer än vi någonsin förtjänat. Ansiktet strålar af lifslust, ögonen af skälmskhet och hennes sätt att vara förråder en sällsynt förening af bonhommie och finhet.

Det hela gör intryck af ungdomlighet och vigör. Blott håret skvallrar om... åh nej, inte är det själfva åren, som kastat dit de grå stänken — ty Emily Crawford är ej lastgammal — det är ett lif af hårdt och oafbrutet arbete.

Ty hon är ej blott en glänsande begåfning, hon besitter äfven en arbetsförmåga som få. Dagen tillbringar hon med arbete antingen utom hus — interviewer, sammankomster o. d. — eller i sitt hem i det tysta Parc Monceau-kvarteret; och under kvällen, ej sällan ända till sent på natten, finner man henne lutad öfver sina papper i arbetskabinettet på Daily News' byrå.

Hon berömmer sig af att under trettio år aldrig ha tagit en hvilodag.

* * *

Emily Johnstone är född i Irland.

Som barn var hon olik sina jämnåriga. Hon höll sig undan från deras lekar, hennes tankar och ord voro ej deras, hon älskade hvarken dockor eller granna kläder, och man kallade henne vanligen »den besynnerliga Emily». Hvad gjorde hon då? Hon läste. Hon läste historia — bland annat Voltaires »Karl XII af Sverige» — hon läste Shakespeare och Walter Scott.

Från och med fem års ålder lefde hon bland sina böcker, för sina böcker. Hon slukade allt, hvad hon kom öfver, och hennes läsetörst var osläcklig. »Jag tror ej,» säger hon själf, »att en haschisch-dyrkare kan ha samma njutning af sin rökning, som jag hade af mina böcker!»

* * *

Men det var vid sidan af böckerna någonting annat, som bidrog att tidigt utveckla hennes själsanlag i en bestämd riktning: förhållandena inom hemmet.

Fadern var en god, men i affärer obetänksam man. Och det var med bäfvan för sina barns framtid — familjen var stor — som modern såg sin mans en gång rätt ansenliga förmögenhet försvinna genom lättsinniga spekulationer. En farbroder sökte tillförsäkra modern åtminstone någon del af egendomen, innan den fullständigt smälte bort, och det var i anledning häraf som ej sällan långa diskussioner i hemmet utspunno sig om kvinnans eganderätt.

Emily lyssnade alltid i en vrå till dessa samtal, och mycket däraf slog rot i hennes unga sinne.

Hon erinrar sig dessutom från barnaåren en del små hvardagshändelser, som, äfven de, trots sin komiska obetydlighet, ej voro utan inflytande på hennes framtida själsriktning. När t. ex. modern bad en af bröderna uppläsa ett kapitel ur bibeln, valde han alltid med slug pojkaktighet ett stycke, som började med: »Kvinnan vare sin man underdånig», eller någonting dylikt. — En gång blef den lilla djupt upprörd vid att höra två af bröderna sinsemellan tala om, att »det ej funnes ett enda ställe i bibeln, som bevisade, att kvinnan egde själ». — Hon påminner sig en annan gång, då hon läst Scotts »Lady of the Lake» och i en skogsbacke med smärta satt och grubblade öfver, huru hon skulle kunna förbättra sin moders lagliga ställning gent emot fadern, och om ej detta möjligen kunde ske, genom att hon — den lilla — fore till London och vände sig till drottningen, liksom Elisabet en gång i tiden hade vädjat till ryska tsaren.

* * *

Hur Emily Crawford blef journalist?

Hon hade tillbragt några år i Paris, dit man skickat henne i skola, då några privatbref till en väninna föllo i händerna på en engelsk tidningsutgifvare. Frapperad af stilens verve och originaliteten i åskådningssättet, bad han miss Johnstone sända hans tidning bidrag.

Hon gjorde det med fullständig framgång.

De engelska bladens färglagda skildringar och myckna prat om »ruttenheten» i pariserförhållandena hade länge harmat henne. Hon ansåg jeremiaderna mer än öfverdrifna vid sidan af allt det stora, det nobla och gediget goda, hvarpå världsstaden vid Seine, trots sina fel, i alla tider varit och än i dag är så rik, och som korrespondent blef det hennes ledande princip att skildra allt såsom det i verkligheten var, osminkadt.

Hennes af en omedelbar, frisk och personlig stil kännetecknade pariserbref — hon afskyr den konventionella tidningsstilen — började snart ådraga sig uppmärksamhet, och korrespondensanbud tillströmmade från flere håll.

Giftermålet (1864) med mr Crawford, Daily News' korrespondent, minskade hvarken hennes arbetslust eller hennes förmåga. Tvärtom. De båda makarne arbetade tillsammans och kritiserade hvarandra ömsesidigt. Måhända har hustrun skrifvit allra största delen af mannens förträffliga korrespondenser.

Vid mr Crawfords död erbjöds också platsen åt henne.

Emily Crawfords briljanta *touche* igenkännes dessutom i många andra blad än Daily News, såväl engelska som amerikanska, däribland New-York Tribune, dit hon hvarje vecka sänder en färgrik skildring af pariserlif och pariserseder.

* * *

Journalistens tunga och oftast otacksamma arbete har för henne underlättats genom den sympati, hon i Frankrike mött. Ingen pariserkorrespondent — knappast Times' mäktige Blowitz undantagen — har såsom journalist så stora privilegier som hon, och ingen blir i ministerierna mottagen på ett så förekommande sätt som »Daily News' fru Crawford».

Sylvain.

Klosterarbete.

Hon ger åt pärlor dess rätta bruk,
hon syr dem in uti altarduk.

Hon bländas ej utaf guldets glans,
hon syr det in uti helgonkrans.

Ur rymden tonar en fågelkör,
men sångens jubel ej henne stör.

Hon märker knappt, att Guds jord är grön
och klosterlunden så lummigt skön.

Så blek och smärt i sin hvita dräkt
hon tycks med spädaste liljan släkt.

Men öfver muren, hvars springa täcks
af lätta rankor, en blomma räcks.

Och klangfull röst, något dämpad, ber:
»Du sköna helgon ej sömma mer.

Ditt vackra kors är ju färdigt, barn,
bort, bort med pärlor och gyllne garn.'

Den fina rankan med drufvor blå
snabbt vuxit ut under fingrar små.

En enda klase blott återstår,
tids nog Guds moder sin prydnad får.»

Så varm och klangfull hans stämma ljöd.
Hon teg, men kinden blef vackert röd.

»När än mitt öga sig stjäler hit,
det ser med sorg på din tysta flit.

Det ser med sorg på din ungdomsros,
din fagra helsa, som flyr sin kos.

Än är ej doket din bruddräkt, kom,
och vänd till lifvet och glädjen om.

Gör på din fåfänga möda slut,
gå ut bland blommor och sol och njut.»

Nu kindens rosiga färg försmalt,
hon ser på korset och svarar kallt:

»Nej, fåfäng möda det aldrig är
att bringa Herren en gåfva skär.

Hvad gör, om kinden är blek och tärd?
Jag aktar fägringen blott för flärd.

På jungfruns altar jag lägger from
min ungdoms blomstrande rikedom.

Och då jag vissna i lifvets vår,
blott Herrens tempel jag pryda får.»

»Du bleka svärmerska, hör då, hör:
Guds skönsta helgedom du förstör.

Hans tempel bryter du ovist ner,
i mänskomurade hvalf tillber.

Du böjer i brinnande böner knä
inför hans bild utaf brokigt trä.

Men för hans afbild af kött och blod
tycks dig den soliga luft för god.»

Men fromt hon sluter sitt öra till
för sanningsord som för glädjedrill.

Och muren tätas, och aldrig mer
en blomma faller till jungfrun ner.

För alltid skiljas de unga två,
Det skära offret fullbordas så.

Men många, många år efteråt,
då i ruiner vid vandrarns stråt

det rika klostret förbytts, ännu
i kyrkan näst intill finner du

en gammal altarduk, sömmad skönt,
än lyser silket båd' rödt och grönt.

Den fina bården med drufvor blå
än sträcker ut sina rankor små.

Pärlkorset finns där, och glorian har
ännu en gyllene strimma kvar.

Och blicken dröjer så gärna vid
det vackra minnet från fordomtid.

Man räddar spillran från glömskans haf,
en konstnär ritade mönstret af.

Det sprides vidt öfver stad och land,
det går beundradt ur hand i hand.

Slätt ingen kan mellan stygnen se,
den fromma gärningens lust och ve.

Men alla se, att hvad fliten sår
med stilla offrande sinn' — består.

Anna Knutson.

Ett rent kvinnohjärta, ett modershjärta, är i sanning det starkaste, oegennyttigaste och mest brinnande på jorden, emedan det kan fördraga allt, utom att se sig bringadt till vanmakt och glömska, utom att se sig lemnadt till pris åt en afsöndrad, öfvergifven lefnad och åt liknöjdhet. *A. Martin.*

Många kvinnor hafva nog förstånd till att tala i rätt tid; få hafva förstånd att tiga i rätt tid. *J. J. Rousseau.*

Naturliga anlag.

Länge nog har det mänskliga samfundet blifvit förliknadt vid en organism eller en mekanism, där hvarje organ, hvarje del eller fiber, där hvarje fjäder, dref eller hjul, till och med hvarje kugge har sin gifna bestämmelse och måste i enlighet därmed samverka, om ej maskineriet i sin helhet skall halta eller alldeles afstanna. Är denna liknelse någorlunda träffande, så följer däraf, att hvarje kall här i lifvet, så vidt det afser det helas väl eller i allmänhet behöfliga och nyttiga saker, är aktningsvärdt alltifrån politikerns, vetenskapsmannens och teknikerns mera komplicerade ända ned till daglönarens och tjänarens enkla värf, såvidt de skötas med plikttrohet, ordning och ihärdighet. Genomföres denna tanke i sina yttersta konsekvenser, så skall den gifva stöd åt den allmänna aktning för allt arbete, äfven kroppsarbetarens, som vår tid redan i viss mån börjar erkänna, och som skall grundlägga det människornas allmänna brödraskap på jorden, som man hittills fåfängt predikat i kyrkorna och med vexlande politiska institutioner sökt åstadkomma. Häraf följer ock för samhällets olika flockar, eller familjerna, den lärdomen, att föräldrar ej böra drifva sina barn att följa samma bana, de själfva gått, eller öfver hufvud att inslå på banor, som ensamt tillfredsställa deras äregirighet eller fåfänga, samt för samhällets enklaste länkar eller individerna att noga ransaka sina tycken och anlag för framtida verksamhet, så vidt de ej skola blifva förfelade existenser och tillbringa ett lif utan glädje för dem själfva och utan verklig nytta för andra.

Man kommer alltså ovilkorligen till den slutsatsen, att de naturliga anlagen borde vara afgörande för hvarje människas val af lefnadsriktning. Huru många tusen äro ej de, som först vid mognare ålder och då ingen ändring vidare står till buds, kommit under fund med, att de egentligen passat för något helt annat och där skulle haft den framgång, som de nu nödgats försaka.

Huru många redan blifna studenter gifves det ej, som utan vidare eftertanke vandra omkring till föreläsningar af olika slag, utan att kunna besluta sig för någon viss fakultet, och ofta sluta med att blott efter nyck eller af nödtvång egna sig åt ett studium, som för dem alls icke egnar sig eller endast medför ytliga resultat. Huru mycket klokare skulle det icke varit, om dessa i tid afvikit från den s. k. lärda vägen och egnat sig åt praktiska värf, där deras medfödda anlag kommit till full utveckling och där, som erfarenheten nog utvisar, en säkrare och mera tillfredsställande lefnadslott kommit dem tillgodo?

Vända vi oss åter, som här väl företrädesvis bör komma i fråga, till kvinnosidan, så huru många qvinnor finnas väl icke, som tillbringa sitt lif i ett slags andlig dvala, utan att undersöka, hvartill skaparens alstringskraft egentligen ämnat dem och huru äfven de böra fylla den uppgift, som blifvit dem anvisad? Vår åsikt är nämligen, att hvarje människa af naturen fått någon egenskap, högre eller lägre, med hvilken hon företrädesvis skulle kunna gagna och framstå öfver den vanliga medelmåttan, om hon blott förmådde fatta och följa den gifna impulsen. Huru många fruntimmer i en förmögnare lefnadsställning slarfva ej bort sitt lif i vällefnad, nöjen och fåfängliga omsorger, utan att betänka, det försynen på dem ställt högre fordringar, att *richesse* så väl som *noblesse oblige*, samt att rikedom snart nog blir farlig att ega, om man ej förvaltar den på ett sätt, som kommer äfven andra, de nödlidande, samhället och staten till nytta! Huru många, i mindre bemedlad ställning, ockra icke på föräldrarnes arbete, så länge dessa lefva, lära sig ingenting af egentligt gagn och nödgas efter deras frånfälle ligga släktingar till last och i underordnade, med deras anlag föga öfverensstämmande sysslor uträtta det ringa de förmå?

»Godt», säger ni, »allt detta veta vi förut, men hvilka medel vill ni föreslå att råda bot på det onda?» — Vi svara med att hänvisa på det redan sagda. Vi tillråda först och främst att ej vara granntyckt vid valet af hvarje barns blifvande lefnadsriktning, då alla ställningar äro goda, där man med ärlighet och arbete kan underhålla sig, samt att från början fästa noggrann uppmärksamhet vid de naturanlag, som på ett eller annat sätt röja sig hos de unga.

Hvad den förra delen af detta svar beträffar, så framgår tydligen, att den förmögne bör låta sina barn lära så mycket, som hans bättre tillgångar det medgifva, helst insikter och förmåga erfordras, för att till eget och andras bästa rätt sköta och förvalta det goda man eger, men ännu mer emedan rikedomen är vansklig och ofta skenbar, så att ingen vet, om ej dessa barn förr eller senare nödgas anlita egna krafter för sitt uppehälle. Den mindre bemedlade måste, så långt hans krafter sträcka sig och äfven med försakelser, skaffa sina barn all den undervisning och öfning, som kunna stå tillbuds, ty tiden fordrar kunskaper och skicklighet på alla områden. Men i bägge fallen må man fästa afseende mera vid barnens anlag, än vid sina egna önskningar, besinnande att det gäller deras framtid, att det som göres med lust och håg alltid lyckas bäst, samt att intet yrke, då det rätt och redbart bedrifves, vanhedrar sin man, då däremot mannen kan vanhedra sitt yrke.

Hvad åter den senare delen af svaret eller vårt egentliga ämne angår, så medgifves, att stora svårigheter ofta uppstå för uppfattningen och bedömandet af barns olika anlag. Undervisningen vid våra allmänna läroverk och skolor är och måste till en viss grad vara af en nivellerande beskaffenhet, så att lärjungarne öfver hufvud, som man säger, stöpas i samma form. Man kan ej vid ordnandet af en skola, dess läroämnen, lärotider, klasser o. s. v. undvika det reglementariska och schematiska, som måste gälla för alla, och ju större antal elever en lärare har att sköta, dess svårare måste det för honom blifva att utforska och taga hänyn till hvars och ens särskilda anlag. Dock stå äfven på denna väg, genom förtroligare beröring med lärarne och egna oftare besök i skolan åtskilliga upplysningar att vinna, ehuru då merendels blott om sådana anlag, som öfverträffa de öfrigas och gälla dessa lycklige, för hvilka naturen redan från början synes ha utstakat en bestämd lefnadsriktning.

Men skolan är ej allt, och föräldrar må ej anse sig ha gjort nog genom att ditsätta sina barn. Skolan är blott ett hjälpmedel, och den egentliga uppfostran, den för lifvet bestämmande, grundlägges oftast och säkrast i hemmet. Exempel och föredömen i det senare, föräldrarnas förhållande sinsemellan och till andra, lifvet och vanorna där verka ej litet på utvecklingen af de naturliga anlagen vare sig till godt eller ondt. Det tillkommer alltså föräldrar, som verkligt ifra för sina barns väl, att i första hand vara uppmärksamma på sig själfva, så att från dem inga dåliga impulser gifvas, samt att i öfrigt med största uppmärk-

samhet och ett lefvande intresse följa sina barns beteende så under studier och sysselsättningar, som under lekar och tidsfördrif. Sällan, om någonsin, lyckas man under de första tio eller femton åren komma till någon bestämd slutsats angående ett barns verkliga fallenhet, men genom deltagande i deras studier, förhörandet af hemlexor, föresättandet af olika slags sysselsättningar, synnerligast under loftiderna, besök i skolan och samrådande med lärare eller lärarinnor uppsnappar man efterhand vissa grunddrag till bilden af den mognare ungdomen, elementerna till dess blifvande karaktär, håg och duglighet. Lekar och förströelser lemna stundom vissa antydningar, dem man dock måste mottaga med försiktighet, ty barnets håg leker på mångahanda, vare sig af nyfikenhet eller begär efter ombyte. Särskildt torde detta gälla om musiken, med afseende hvarå man så gärna vill tro hvad man önskar. Men barnets frivilliga klinkande på ett piano betyder oftast icke vidare än hvarje annan lek, och, om verkligt gehör och musiksinne saknas, skall en ordnad undervisning snart komma lusten att förgå. Medelmåtta vid utöfningen af de sköna konsterna är dessutom otacksammare än vid hvarje annan och lemnar föga utsikt till bergning för framtiden.

Någon ledning för uppspårande af naturanlag kan stundom vinnas genom efterforskning inom släkten, där vissa fallenheter icke sällan gå i arf, om ej från föräldrar, så från förföräldrar eller flere led tillbaka. Slumrande anlag kunna äfven väckas genom efterapning af föräldrars exempel eller trägnare sysselsättningar inom hemmet samt utanför detsamma genom tätare besök på muséer, samlingar, fabriker, verkstäder o. s. v., genom hvarjehanda slöjd- och andra arbeten under loftiderna och, därest hågen synes luta åt det praktiska, genom bevistandet af tekniska skolor, där så många öfningar gifvas att välja på. Under tiden må man misstro alla tillfälliga ansatser, huru blixtrande de än må synas, och endast fästa sig vid de sysselsättningar ungdomen vid alla lägliga tillfällen helst föredrager. Har man sålunda på ett eller annat sätt uppspårat något bestämdt anlag, så bör man ej tveka att uppmuntra och understödja dess utveckling, så långt helsa och krafter det medgifva, ty det stannar då icke vid den vanliga medelmåttan och lönar sig därefter med tiden.

Lyckligtvis ha på senare tider äfven för kvinnor så många olika utvägar till sysselsättning och bergning öppnats, att valet blifvit friare än någonsin och användning finnes för de mest olikartade anlag. Till och med konsten att sköta ett hushåll och vårda ett hem, något som i viss mån borde tillhöra dem alla, har genom krafternas fördelning blifvit en specialitet, hvars grundliga inlärande och tidsenliga bedrifvande numera förmår bereda större fördelar än förr. Man klagar blott — och i visst hänseende ej utan skäl — öfver den svåra konkurrens, som alltmer uppstår genom kvinnornas ingripande i männens yrken och befattningar, men denna konkurrens lär, såsom grundad på både teoretiska och praktiska skäl, ej tills vidare kunna upphäfvas. Den beror i förra fallet på det erkännande, som en stigande upplysning gifvit åt kvinnans rättigheter såsom människa, ett erkännande af hennes lika beskaffade själsförmögenheter och möjlighet till dessas utveckling. I senare fallet framstår det faktiska förhållandet af kvinnornas öfverlägsenhet i antal öfver männen — i Sverige finnas 100,000 kvinnor mer än män — såsom en bjudande nödvändighet att bereda underhåll åt alla dessa, som ej ha utsikt till giftermål, så att de ej behöfva ligga släktingar eller bekanta till last. Då framstående förmågor finnas såväl bland kvinnor som bland män, måste samhället och staten för uppnåendet af sina ändamål söka begagna sig af de bästa krafterna, de må tillhöra hvilketdera könet som helst. Ytterligare tillkomma de viktiga faktorerna af kvinnnans plikttrohet, redbarhet och uthållighet, måttlighet och ringare anspråk, som sätta henne i stånd att berga sig med mindre löneförmåner. Denna konkurrens är rättmätig och kan ej undvikas, men däremot reservera vi oss mot den samvetslösa och förderfliga konkurrens, som bedrifves af personer i betryggad ekonomisk ställning, hvilka ej akta för rof att, för blotta erhållandet af någon sysselsättning och utan afseende på ersättning, genom inflytelserika relationer tillegna sig befattningar och uppdrag, till förfång för lika berättigade, men obemedlade medsökande och till nedprejande af arbetslönerna. Vilja männen häfda sin öfverlägsenhet och bibehålla sitt förut häfdvunna öfvertag, så kan det hädanefter endast ske genom öfverlägsenhet i insikter och skicklighet, plus ett uppförande i öfrigt, som berättigar till afgjordt företräde framför kvinnorna.

Med dessa anmärkningar afsluta vi denna lilla uppsats, som ingalunda afsett att på ett uttömmande sätt behandla det föresatta ämnet, utan att blott fästa uppmärksamheten på vissa synpunkter och faktiska förhållanden.

Hz.

Gråa hår.

Skiss för Idun af *Elin Ameen.*

Julie hade nyss slutat sina morgonbestyr och satt nu framför spegeln i sängkammaren, sysselsatt med att kamma sitt långa, tjocka hår.

Det var förskräckligt, hvad detta hår på det senaste året hastigt grånat! Hon fick emellanåt bestryka det lätt med pomada, för att de grå strimmorna ej skulle synas så mycket. Men idag ville det rakt inte gå. Det var som ett helt fält af försilfrade trådar bland det svarta; det stack upproriskt fram vid tinningarne, i nacken, bakom de små, vackra öronen.

Var det verkligen ett tecken till, att hon passerat gränsen, att hon lemnat ungdomen och stod på medelålderns tröskel? Hon betraktade noga sitt ansikte. Det var ett af dessa ansikten, hvarken vackra eller fula, men som bibehålla sig bra ända in i ålderdomen. Det var inte heller lätt att gissa sig till dess ålder — om inte de grå håren varit. Eljes kunde det lika väl tillhört en kvinna på tjugufem som trettiofem. Och Julie var trettiotvå. Hon kunde således, om hon gift sig vid sexton eller sjutton år, haft en dotter, som snart varit vuxen. Det var väl häruti egentliga beviset på hennes ålder låg, icke i utseendet eller i sinnet. Medan hon dansat och förblifvit ung, hade dock en ny generation vuxit upp, hvilken om ett par år skulle träda ut i lifvet med fordran på, att de äldre skulle draga sig tillbaka och lemna platsen åt de yngre.

Hon hade aldrig kännt det så tydligt som i dag på morgonen, aldrig tänkt sig så in i det som under den föregående natten. Ty hon hade haft en sömnlös natt efter balen i går.

Som vanligt hade hon dansat, pratat och haft så roligt som någon ung flicka, ja, hon hade icke tänkt annat än att hon *var* ung, och det såg ej häller ut, som hade andra tänkt annorlunda. Den vackra baldräkten af rödt sidensars hade klädt henne väl och tillika med dansen bidragit att ge hennes matt-bleka hy en högre färg. Håret hade varit konstnärligt ordnadt af frisörens hand, och hennes mörka ögon hade strålat som två stjärnor af lust och glädje.

Det var i går. Men i dag såg allting annorlunda ut, hon själf också. Hyn var färglös, ögonen matta, håret — o, så grått! Hon önskade, att hon hade kunnat dö under natten med minnet af den aftonen som den lyckligaste i sitt lif; dö med ungdomseld i blicken, med lefnadslust i hjärtat och med hela sin varelse fylld af den stora kärlek, som svept in henne liksom i ett haf af lycka. Att få dö, sedan hon för första och sista gången i sitt lif kännt, hur hon kunde älska, dö, begråten och själf älskad — och icke vänta på att bli gammal och glömd.

Det hade kommit så sent till henne och aldrig förr. Det hade därför verkat desto mäktigare, så att hon nästan svindlade och tyckte sig ej kunna bära det. Och nu dagen därefter måste hon bära mera än det, hon måste *försaka.* Det hade morgonens sista timmar fört med sig, sedan hon de första timmarne efter hemkomsten från balen frossat af en framtidslång lycka.

Han skulle komma i dag fram på förmiddagen, men det skulle ej bli så, som hon, som de båda först tänkt sig. Hon skulle icke jublande flyga honom till mötes, icke slutas i hans kraftiga armar och höra honom om och om igen säga, att han älskade henne. Detta var endast för de unga — och hon var ju i lifvets höst!

I lifvets höst, med alla pulsar slående af längtan, med själen törstande efter lifvets lycka! Och just han var hennes lycka och ingenting annat. Så ungdomsfrisk och varm med sina tjugusex år, så manlig och ändå så drömmande vek. Det hade varit som att läsa i en tjusande bok sida för sida, att se, hur han utvecklat sig och älskat — älskat henne. Han visste nog, att hon var äldre, men det betydde ingenting för honom — eller hade han glömt det?

Och så hade hon i går med glödande kinder och klappande hjärta lofvat att bli hans hustru, och i dag skulle hon taga tillbaka sitt löfte, därför att hon inte kunde uthärda att bli gammal och glömd.

Det ringde på tamburdörren, och hon spratt häftigt till. Jungfrun kom strax därefter in och anmälde, att herr Berner önskade tala med henne.

»Jag kommer — kommer stray», svarade hon klanglöst och såg ut, som hade hon varit nära att svimma.

För honom, som väntade där ute, föreföll denna kvart af väntan som en evighet på brännande kol; för henne, som kämpade där inne, var den som några korta minuter, och när hon slutligen stod framför honom i förmaket, visste hon ej, hur hon ämnade säga det.

Hans unga friska ansikte rodnade af glädje, och han sträckte båda armarne mot henne.

»Julie!»

Hon såg på honom, och hans armar sjönko ned, och han upprepade förskräckt:

»Julie!»

Hon stödde sig mot den höga ryggen af en länstol. Hon försökte göra sin röst stadig, när hon sade:

»Hvad skall ni tänka om mig, när ni får

höra, att jag i dag tar tillbaka det ord, jag i går gaf er?»

Han såg frågande på henne, som hade han ej förstått.

»Jag menar», fortfor hon litet otåligt, »att jag kan inte bli er hustru.»

Han bleknade och ryckte till som för ett slag, men det veka i hans ansikte hårdnade, och han var endast manlig bestämdhet, när han svarade:

»Så handlar ingen hederlig kvinna mot en hederlig man — ni måste förklara edra ord för mig och sedan — taga dem tillbaka.»

Hon gled ner i länstolen.

»Så skall jag försöka förklara det», sade hon med en trött suck. »Sätt er, och hör på mig.»

Han gjorde, som hon bad, och afvaktade med en misstogen min hennes vidare meddelande. Hon höll sina händer hårdt sammanknutna i knät och såg på dem, ej på honom.

»Vet ni, hur gammal jag är?»

»Ungefär lika gammal som jag», svarade han raskt, förvånad öfver denna inledning.

»Nej, Axel, jag är trettiotvå, snart trettiotre — ni nyss tjugusex.»

Han såg på henne, och nu när hon sagt det, fann han, att hon i dag såg betydligt äldre ut än förr, helt annorlunda än på gårdagens bal. Han såg små fina rynkor i pannan och vid munnen, såg att hyn var gråblek och håret, nej, hvad det var gråstrimmigt! Han sade sig själf, att det betydde ingenting, och han ville ej erkänna, att hans känslor fått liksom en sval dusch öfver sig vid dessa upptäckter. Han hade älskat henne i går, där hon så glad och ungdomsfrisk, så strålande och varm låtit honom föra sig i dansen — han hade under natten och morgonen icke tänkt på annat än att återse henne — likadan, endast mera kvinligt ljuf och öm, då de skulle träffas ensamma. Han *hade* älskat henne — ånej, ånej, han gjorde det ännu — han kunde inte släppa henne, sedan hon lofvat att bli hans.

Utan att se på honom, hade hon förstått, hvad som fyllt hans tankar under de par minuter han suttit tyst, och ett bittert leende krusade hennes fint formade läppar.

»Hvad gör det, Julie», sade han häftigt; »inte är det något skäl att taga tillbaka edra ord — om ni verkligen älskar mig.»

»Det är skäl tillräckligt — *nu* gör det kanske ingenting — inte så mycket, men om några år — när en kvinna börjat åldras, går det så förfärligt fort, och man kan inte, kan inte hålla kvar sin ungdom, inte om man offrade allt därför!»

Det kom som ett rop af smärta, och det gjorde honom ondt om henne.

»För mig skall ni alltid bli den enda, den älskade — frukta inte för det! Om ert hår i morgon vore hvitt som snö, ert ansikte rynkadt, er gestalt böjd — ni vore ju ändå alltid densamma till själ och hjärta. Ni har så mycket, som kan fängsla en man och — hålla honom kvar.»

Hon skakade sorgset sitt hufvud.

»Ni tänker så nu, och *nu* skulle det gå — men inte alltid. En annan dag — kanske snart nog, skulle ni ändå finna mig för gammal — det vore så förfärligt att inte längre vara älskad, att bli glömd — jag kunde inte uthärda det — bättre då skiljas i dag — med minnet af hvad vi båda i dag kände.»

Några tårar trängde sig fram under hennes sänkta ögonlock och rullade ner på kinden. Han var nu idel vekhet, vek som en kvinna. Han tänkte mera på henne, som led, än på sig själf. Han strök henne sakta öfver håret, och hans röst hade det ömmaste tonfall, när han sade:

»Å, om du bara ville tro — tro, att jag älskar dina trettiotvå är, din mognade kvinlighet vida mer än en sextonårings friska skönhet. De grå strimmorna i ditt hår — ja, jag ser dem, och jag älskar också dem — därför att jag älskar allt, som är din personlighet. Jag känner det så visst, som jag lefver, att jag är din lycka liksom du är min, och att vi två höra tillsammans. Var inte så hård mot mig — och dig.»

Han föll på knä, och med en barnslig åtbörd lade han sitt hufvud i hennes kä. Hon lyfte redan sina händer för att trycka det ljuslockiga hufvudet till sitt bröst och hölja det med kyssar. Han var så god, så vek — hvad som än hände, om hon blefve hans hustru, skulle han alltid, alltid vara god mot henne. Å, om hon skulle våga det — kanske skulle hon inte lefva så länge, att hon kunde hinna bli glömd, kanske inte åldras fort, kanske....

Hon längtade att få säga det bindande ordet, att se glädjen lysa till i hans blå ögon, klara som en flickas, och hon längtade först och sist att fånga sin lycka till hvad efterkraf som helst. Hennes läppar öppnade sig redan, hennes hand höjde sig ånyo för att sjunka ner på hans hufvud. Men då sköt hon hastigt stolen tillbaka, vidrörde honom omildt och sade skarpt:

»Stig upp — det tjänar till ingenting — jag kan det inte.»

Han reste sig och stod framför henne, blek och allvarlig.

»Säg då med ens sanningen, att ni inte älskar mig, att ni endast lekt med mig!»

»Lekt? Nej, inte det; men det är nog så, att jag kanske inte förstår mig på att älska — kärleken tillhör ju ungdomen — en kvinna i lifvets höst är antingen redan utbrunnen — ett värdelöst ting — eller har hon aldrig älskat och står som novis vid några och trettio år — en löjlig, skrattretande företeelse — lika löjligt, som skulle jag på balen i går klädt mig i hvit lenon och fläta utåt ryggen.»

Hon skrattade, lågt och nervöst, och därefter lutade hon ansiktet mot stolskarmen och snyftade.

Han stod villrådig. Hvad mera skulle han säga eller göra — hon skulle ändå ej låta öfvertala sig.

»Vill ni då, att jag skall gå — utan något hopp att ni skall ändra er?»

»Ja», svarade hon och lyfte upp sitt hufvud, »det är inte värdt att tala mera därom. Ni skall snart inse, att jag i dag handlade rätt, och att det i går var ett misstag.»

»Får jag inte se er ibland?»

»Inte nu under den närmaste tiden — vi ha väl ändå hållit en smula af hvarandra — det är ej värdt att rifva upp såren genom återseende.»

»Ni kommer inte på balen i öfvermorgon — eller skall jag uteblifva?»

»Hur kan ni tro! Ånej, jag har dansat ut — i går dansade jag bort min ungdom — i dag har jag med ens blifvit en gammal kvinna. På baler träffas vi aldrig mera, Axel, men kom en dag tillbaka hit till mitt hem — det gör ingenting, om ni har med er någon annan — den som i mitt ställe skall bli er lycka — bara inte *alltför* snart».....

»Kanske blir det jag, som först får nöjet gratulera er», svarade han hetsigt. Men mot hans vilja skymtade dock i detsamma för hans inre syn, liksom i en vision, en sjuttonåring från balen i går — han visste ej, hvarifrån med ens den tanken dök upp hos honom — så obestämd, så blixtsnabb; men han såg henne i en sekund, så täck och frisk och blond med rosig hy och barnslig oskuld i blicken stå där bredvid honom. Det var ingen längtan ännu, som efter denna, som i dag stötte honom bort, ingen framtidsdröm, intet hopp, ingen bäfvan — endast en sväfvande aning, född af Julies löst framkastade ord.

Julie skakade sorgset leende sitt hufvud.

»Ånej, inte till det, men ni skall, hoppas jag, få gratulera mig till att bära mina grå hår med heder!»

Det var ett försök att skämta, men det slog illa ut, och tonen blef i stället skärande bitter.

Nu, när han stod färdig att gå, ångrade hon, hvad hon gjort. Allt inom henne som människa och kvinna ropade att få sitt kraf på lycka tillfredsställdt, och hon tyckte till och med, att det var dumhet, vansinne att själf kasta det ifrån sig. Och hon sade sig själf det, som alla kvinnor, hvilka älskat, sagt före henne och skola säga efter henne, att ingen annan i världen kunde älska honom så som just hon. Hade han nu sagt något — eller bara trotsat henne och helt enkelt slagit armarne om henne — hon skulle gifvit vika och låtit sig tagas med storm. Men han räckte henne endast sin hand, litet stelt, fast med återhållen rörelse och sade:

»Så farväl, Julie! Eller till härnäst — för den dagen kommer ändå förr eller senare.»

»Ja, farväl — till härnäst.»

Hon besvarade icke hans handtryckning, utan hennes hand gled kall och stel ur hans.

Men när dörren hade tillslutit sig efter honom och hon var ensam, gömde hon ansiktet i händerna och, glömmande sina grå hår, grät hon så, som en ung flicka begråter sin första kärleks rosiga dröm.

Jungfrun af Orleans – en lycklig äkta maka.

En legend i kritikens ljus.

Vår kritiska tid är icke synnerligen nådig mot de vackra legenderna i historien. Oombedd tränger forskaren med sin vetenskaps fackla fram genom aflägset dunkla tidehvarf, han pröfvar och väger urkunder och samtidas vitnesmål, han anställer formliga korsförhör; och ur sagans vackra skal vecklas så ofta ut en obetydlig, stackars liten kärna af verkligt äkta historiskt faktum.

Så har för den moderna forskningen den allbekanta Tell-myten fått stryka på foten. Nu är turen kommen till Jungfrun af Orleans.

En fransk författare, Ernest Lessigne, har nyligen utgifvit en bok, som i hans hemland väckt det störta uppseende, och i hvilken visserligen den ryktbara kvinnans tillvaro ej bestrides, men där hon helt och hållet frånkännes den ledande roll, hon skulle ha spelat vid engelsmännens fördrifvande ur Frankrike, och reduceras till ett underordnadt verktyg, beröfvad till och med den martyrkrona, som den förmenta döden på bålet förlänat henne.

Den särskildt lysande hjältedat, hvilken uppgifves som hennes — undsättandet af det belägrade Orleans, det sydliga Frankrikes nyckel, dit engelsmännen så småningom framträngt, förtages henne bestämdt af Lessigne. Staden var väl befäst med åttio kanoner, engelsmännen få till antalet, och vid just denna tid hade det lyckats Karl VII:s regering att åstadkomma splittring i det förbund mellan England och hertigen af Burgund, af hvilket det förras makt i Frankrike var beroende.

Med denna tidpunkt sammanfaller visserligen Johannas första uppträdande vid Karls hof i Chinon. Hennes rykte som gudaingifven sierska var

redan utbredt bland befolkningen, och politiken förmådde konungen att nyttja henne som ett användbart verktyg; men visst är, att regeringen i henne endast såg en obetydlig, i kroppslig utveckling efterblifven, nervöst öfverspänd och af hallucinationer anfäktad kvinna och ej någon profetissa, åt hvilken man kunde öfverlemna ledningen af de krigiska operationerna.

När Johanna sedermera i maj 1430 vid Compiegne föll i burgundernas våld, var det dock visst icke engelsmännen, utan det *franska* presterskapet, företrädt af universitetet i Paris, som tilltvang sig hennes utlemnande för en lösepenning af 10000 francs och ställde henne till rätta för affall från den rätta tron och kätteri inför ett presterligt tribunal. Och under det hittills gällande framställningar påstått, att engelsmännen, på själfva dagen för de franska andliges dom, utan dom och ransakning lefvande brände henne, förklarar Lessigne, att hon visserligen hölls fången, men att hon sedermera undkom och — *gifte sig!*

Till stöd härför anföres ett gammalt dokument, i hvilket »vi Robert des Armoises, riddare, herre till Tichiemont och Johanna du Lys, jungfru af Frankrike, gemål till besagde Tichiemont» göra ett med sigill och namnunderskrifter samt vittnes namn bestyrkt förordnande. Johannas familj hade redan 1429 af konungen erhållit rätt att bära namnet »du Lys».

Och för att än ytterligare stödja, att denna dam des Armoises verkligen är identisk med jungfrun af Orleans, citerar Lessigne flere skilda urkunder, af hvilka Johannas återkomst till Orleans, hennes återförening med sina bröder och sin mor, hennes mottagande och de henne förärade skänkerna framgå. Af ett senare dokument af år 1443 synes, att Johanna då ej längre vistades i Frankrike — hennes dagar ändades i privatlifvets dunkel.

Vi ha trott, att det skulle kunna intressera Iduns läsarinnor att förnimma, hur den ryktbara Jeanne d'Arc-legenden tett sig i kritikens ljus, och ha därför gjort denna korta resumé af herr Lessignes bok, hvilken, som sagdt, nu som bäst gör ett ofantligt uppseende i Frankrike.

Också en art af välgörenhet.

Herr Redaktör!

Om Eder tidnings utrymme det medgifver, om Ni själf icke är en allt för obarmhertig kritiker, och om Er publik icke bekajas af det falska pryderi, som försmår allt, som i ringaste mån vidrör ömtåligare ämnen, ja, då skulle jag gärna vilja framställa några spörsmål och göra åtskilliga förslag, hvilka skulle kunna diskuteras af publiken och möjligen leda till gensvar, upplysningar och motförslag af rätt stort intresse.

Frukta icke, att jag skall blifva ensidig. Anledningarna äro ju af så omvexlande art. Jag menar anledningarna att fråga och svara. Och att det kommer att ske på ett i allo grannlaga sätt, därför torde nedanstående få borga.

* * *

För dagen har jag, såsom af rubriken här ofvan synes, för afsikt att behandla en art af välgörenhet. Jag tror, att förslaget är nytt. Må man betänka sig mer än en gång, innan man afkunnar sitt: »Också ett sätt!» för att därpå likgiltigt lägga hela projektet i minnets innersta skräplåda — — —

För omkring tio år sedan vistades jag i min vän Gustaf W:s familj här i hufvudstaden. Jag var fattig, föräldralös och så godt som upptagen såsom min skolkamrats broder. Han var nämligen ende sonen och hade icke behöft bedja länge, innan han fått mig mottagen af de sina.

Hos denna familj fanns då för tiden bland tjänstfolket en duktig flicka, kokerskan Anna. Hon var en rödlätt, ljushårig tös, välfödd, stark och gladlynt, så att det sken af henne; just en sådan flicka, hvarmed landsorten lyckligtvis då och då rekryterar den kvinliga tjänsteklassen i de stora städerna. Men det bästa hon hade, i min vän Gustafs och mitt tycke, var dock hennes fästman. Det var en riktig jätte.

I W:ska familjen plägade man icke förbjuda tjänarne att umgås med sina »hjertens kjær». Likväl hörde man aldrig husmodern beklaga sig öfver husfolkets moral. Det var därför icke ovanligt, att Alfred — som för öfrigt var magasinsdräng hos en grosshandelsfirma — på Annas ledighetssöndag infann sig i köket för att afhämta henne; då passade vi pojkar på och öfvertalade honom att roa med några kraftprof. Detta blef för resten en gång en källa till svårt bekymmer för oss, då Alfred efter en vadslagning om tolf skilling formade en spritt ny eldgaffel till skepnaden af en orm.

Jag vet icke, hur han kom på den tanken, men en dag började Gustaf helt förnumstigt tala med Anna om giftermål. Ja, ja, förstås mellan henne och Alfred. Anna log sitt stora löje och svarade:

»Det där förstår då unga herrn rakt inte! Vi få allt vänta många år ännu. Men vi ä' unga och glada, så det går nog.»

Hon sade icke *kära*, men hon tänkte det nog.

* * *

För ett par månader sedan träffade jag efter några års skilsmessa min vän Gustaf, som nu är medicine kandidat, under det jag — — — men det hör ju egentligen icke hit.

Efter ömsesidiga meddelanden om hvad vi under skilsmessan upplefvat och erinringar om forna dagar, utbrast Gustaf plötsligen:

»Och Anna och Alfred, som icke äro gifta ännu!»

Jag måste tänka efter ett ögonblick, men erinrade mig snart dem, som han syftade på.

»Jaså, inte det!»

»Nej. Jag träffade Anna härom dagen. Hon flyttade efter min mors död till öfverstinnan S., där hon synes vara lika mycket omtyckt som i mitt föräldrahem. På min fråga efter Alfred, svarade hon, att han var vid god helsa, att de voro lika kära i hvarandra som för tio år sedan, att de hade gjort små besparingar, men att de ännu inte vågade gifta sig.»

»Och hvarför inte? Arbetsföra och ordentliga som de båda äro. Och med små besparingar till bosättningen.»

»Nej, de frukta oförutsedda händelser, såsom sjukdom eller dödsfall. Och hvem vill neka, att denna fruktan är berättigad? Men under tiden har samhället gått förlustigt ett kraftfullt, i sedligt och fysiskt hänseende mönstergillt par, som mänskligt att döma skulle ha skänkt det samma åtskilliga plantor af den art, som beklagligen icke mera är så allmän i stora städer.»

»Du har rätt. Men hvad är att göra vid den saken?»

»Jo, jag tänkte man skulle kunna hjälpa dem på väg.»

»Till giftermål?»

»Just det!»

»Men huru? Du är icke synnerligen förmögen, och jag är fattig. Och deras farhågor, som du själf medgifver vara berättigade, lär du icke vilja eller kunna bortresonera.»

»Nej, jag har tänkt mig saken på ett annat sätt: du och jag göra gemensam sak och öfvertala öfverstinnan S. att bistå oss. Vi kunna näppeligen samla ett så stort kapital, att det skulle försäkra dem mot alla framtida eventualiteter; men vi skulle nog under ett lämpligt aftonsamkväm kunna intressera några människovänner att sammanskjuta så pass, att det räcker till ett års premier för de båda uti en sjukkassa och en lifassurans å exempelvis 1,000 kronor. Få de vara friska och krya ett helt år, torde de nog hafva afsatt till det följande årets premier.»

»Se här min hand, Gustaf!»

I jul står Alfred och Annas bröllop.

* * *

Nu vill jag bara fråga Er, herr Redaktör, tror Ni inte, att här i hufvudstaden årligen skulle kunna åvägabringas månget för de enskilde och samhället välsignelsebringande äktenskap, om man med urskiljning och omtanke följde det här ofvan gifna exemplet?

Xyx.

Hustomten.

För mycket länge sedan, d. v. s. i farfars ungdomstid, voro tomtar mycket vanliga företeelser. Det fanns kvarntomtar, som väckte mjölnaren, då en ny säck behöfde slås på kvarnen, byggnadstomtar, som packade stenfot och hopfogade springor, och hvilkas hamrande och knackande man kunde höra i nattens stillhet, samt hustomtar, som uträttade allehanda små sysslor och särskildt vårdade sig om att hålla trefnad och godt lynne vid makt inom familjen.

Hustomten var en liten treflig hundraårig gubbe med godt hjärta, stor erfarenhet, grått skägg och röd toppmössa. Han verkade i tysthet, visade sig blott vid utomordentliga tillfällen och förnams mest genom sina goda gerningar. Mången tror, att tomtarne alldeles tagit till flykten för den stigande upplysningen, men det torde likvisst ej vara förhållandet. Min tro är, att de blott icke mera visa sig. Endera därför att människorna nu ha så nog af sig själfva, att de ej mer vårda sig om en liten god husande, eller ock kanske därför, att den röda toppmössan ej längre är på modet. Att hustomten emellertid finnes nu som förr, är visst som dagen, och om vi leta noga i det husliga lifvets gömmor, så finna vi många spår af den lille mannen med det goda hjärtat och den stora erfarenheten.

Jag såg en gång en ung fru stående vid ett fönster för att med blicken möta sin från en resa återvändande make. Han stannade vid trappan och hoppade lätt som vanligt ur åkdonet. Hans panna var lugn och klar, men den lilla tomten, som såg längre, drog en suck och hviskade till den unga kvinnan: »onda tidningar». Ett kort god dag vexlades, och middag intogs, ty det skulle ju så vara. Tomten, som satt och såg på, skrufvade sin röda mössa och hittade på tusen erinringar om svunnen tid, då kärleken var allt, då hvarken ärelystnad å ena eller en afmätt tillbakadragenhet å den andra sidan störde harmonien. Allt mera oroligt sökte han att i deras tankar inkasta anknytningspunkter till ett samtal, som kunde närma de två till hvarandra, men förgäfves. Nästan samtidigt ljödo två tonlösa »god middag», och tomten var ensam.

Herrn satt på kontoret och uppgjorde stora planer, af hvilka dock ingen blef färdig, innan den förkastades. Då och då knackade han sig i pannan och mumlade ohörbara ord. Tomten klättrade sakta upp på stolkarmen och gaf med böner i ord och blick det rådet att omtala allt för henne — henne, som älskade honom så innerligt. Kunde hon ej råda och hjälpa, så kunde och ville hon så gärna deltaga, och ett deladt bekymmer väger blott hälften. Mannen lyssnade och var nära att låta sig öfvertalas. Men — »nej, hvarför blanda henne i saker, som hon ej begriper, eller kanske ej ens vill begripa? Hon har lugnast, då hon intet vet.» Tomten visste, hur lugnt det var att ingenting veta. Han drog sin mössa öfver ögonen och smög ur rummet.

Det var natt. På sin vanliga rond brukade tomten tillse allt; nu sökte han blott ett, och han fann det. På det hvita örngott, där hennes öga nyss slutits, funnos spår efter tårar. Tomten grät också de första tårar på århundraden, beklagade de unge, som så nära sin lycka ej tillvaratogo den, och gick för att söka ett bättre fält för sin verksamhet.

På sin vandring i världen fann han många familjer, som till det yttre liknade den han lemnat, och slutligen beslöt han stanna hos en, ty han trodde ännu på sällhet och lycka i lifvet.

Det var afton. Tomten hade hamnat på ett syskrin och höll som bäst på att därur plocka fram en hop värdelösa småsaker, hvilka, just genom de vid dem fästade minnena, lyckades framlocka leenden på deras egarinnas läppar. Tiden gick, utan att hon märkte det, och så inträdde den, som tomten skulle kalla sin

nye herre. Han kastade en hungrig blick på det tomma bordet, men kunde rakt icke komma förbi en stol, som tomten ställt i hans väg, utan måste sätta sig. Det var vid arbetsbordet midt enot henne. Hon reste sig för att ordna den försummade måltiden, men måste dock, hon visste ej hvarför, kasta ännu en blick på den nykomne. Tomten drog dem båda vid näsan, tills de själfva drogo hvarandra till sig. Då gjorde han med den ena foten på en trådrulle och den andra på en fingerborg en stilig hofmannabugning och uppträdde i nästa ögonblick i kökspiseln, där han med en väldig slef räddade en redan något vidbränd sås från total förintelse.

Aftonen blef en af dessa, då man talar litet, men njuter desto mer af att vara förstådd utan ord.

Tomten gick ut på ängen och samlade en knippa månstrålar och satte sig att med dessa måla en tafla. Motivet var angenäma minnen och godt hopp, och kompositionen lyckades, så att den ställde till det mest älskliga leende bland gubbens oordnade skäggtestar.

Vid första blick af solen var taflan färdig och uppställd på sin plats. De sparsamt inströmmande strålarne bröto sig genom den tunna färgen och skimrade mot två par slutna ögonlock, framkallande lätta drömbilder, sådana som endast barn och de förnöjsamma kunna drömma. På samma sätt som nattens skuggor sakta vika för dagsljuset, vika också småningom och omärkligt drömmens obestämda bilder för det återvändande medvetandet, och de ögonblick torde vara människans lyckligaste, då rosiga drömmar om minnen och hopp sakta öfvergå i solbelyst verklighet.

Tomten log sitt skälmska löje. Hans inträdande i huset hade varit angenämt, och han hade hopp om god fortsättning. Arbetet hade varit lätt och blifvit tacksamt belönadt enligt en tomtes sätt att se saken. Ingenting hade kostat honom ansträngning, och nu stod han i tamburen och funderade på att taga motion — stötte toppmössan käckt på sned och slog kullerbyttor uppför trappan.

S—.

Från dam-världen i Paris.

Studier för Idun

af Alvar Arfwidsson.

III.

Aktriserna.

(Slut fr. föreg. n:r.)

Depoix vid Gymnaseteatern — vid sidan af Demarsy och Magnier den vackraste af Paris' skådespelerskor — Jeanne Granier och Judic och många andra ha mer eller mindre af furstlig elegans i sina hem.

Men de fördunklas häri af den artist, som också fördunklar dem i nästan allting annat, den mest genialiska, mest mångsidiga och mest vanvettigt excentriska af dem alla, af henne, hvars fenomenala magerhet kommer den ene att säga, att hon kunde bada i en bösspipa, den andre, att hon vore i stånd att drapera sig med ett segelgarnssnöre . . . ni har redan gissat, att jag menar Sarah Bernhardt!

Det är en raffinerad fantasi, som dekorerat hennes hotell.

En palmskog, som höjer sig öfver en väldig divan, jättelika fågelburar, som, garnerade med lianer, sträcka sig upp mot plafondens matta glasrutor, pelsverk, groteska skulpturer och japanska pärl-portièrer — tänk allt detta, hälften atelier och hälften vinterträdgård, hälften Europa och hälften Asien i en dämpad, orientalisk färgstämning och genomväfdt af exotiskt bedöfvande vällukter, och ni har en föreställning om *la grande Sarah's* sal, hvarifrån kanhända hon själf i detta ögonblick stiger ut för att afkasta sin byzantiska gördel och låta hemta sin mansdräkt — hon ämnar då fatta målarpenseln eller skulpturpinnen.

(Apropos möblering förnekar Sarah ej heller häri sin smak för bizarrerier. Hon tycks visserligen ha öfvergifvit den likkista, hvari hon fordom tillbragte natten, men hon lär i stället ha en satinklädd säng, som är *10 fot bred*. En annan skådespelerska — operettdivan Jeanne Granier — har likaledes en säng af verkligt häpnadsväckande proportioner, f. ö. den enda möbeln i hennes sängkammare; hon tar på så sätt »skadan igen, ty hon skall aldrig glömma sin lilla, olidligt trånga järnsäng i pensionen!»)

I salongen är det, som sagdt, aktrisen ger audienser, mottar böneskrifter och supplikanter, beviljar eller afslår böner om förord till befattningar, vid hvilkas besättande hon har inflytande, o. s. v. Malicen och romanförfattaren påstå, att det både är i salongen och boudoiren som politici få sina ämbeten, men — hvad vet jag?

* * *

Teaterlönerna växa.

Vi befinna oss ej längre i Laferrières tid — det var Laferrière, som blef tillfrågad, om det vore sannt, att man förr i tiden, på Batignolles- och Montmartre-teatrarne, stundom kastade potatisar, brödbitar och korfvar på de uppträdande. »Ja visst,» blef svaret, »och oftast slukade vi den skymfen med största begärlighet!»

Teaterlönerna växa — och med dem elegansen.

Man måste verkligen ha en liten vacker lön för att såsom Jeanne Granier — om också tvingad af domstolen — betala en årsräkning för tvätten på 2,044 francs!

Aktrisens elegans är *utom* scenen vanligen dyrbar, nästan alltid smakfull, men någon gång så utmanande, att hon, i likhet med den vackra Céline Montaland i vintras, kan bli arresterad såsom misstänkt att tillhöra den kategori af damer, till hvilka hon minst af allt ville räknas.

Om den toalett-lyx, som utvecklas *på* scenen, är det svårt att ens göra sig ett begrepp.

Det finnes blott en enda teater, som förser aktriserna ej blott med klädningar, utan äfven med allt annat, som hör till teatertoaletten, och det är Comédie Française (såsom parisarne själfva kalla den; i utlandet heter den »Théâtre Français»). På de öfriga teatrarne få artisterna själfva bestå sig med kostymer, och att de då söka öfverbjuda hvarandra, faller af sig själft.

Det har gått så långt, att — efter hvad jag nyligen läste i en tidning — man begär höjda löner med hänvisning till — klädesräkningarna från Worth. Detta lär vara skälet till att Marie Magnier afböjt förnyande af sitt kontrakt vid Gymnaseteatern: under säsongen 1888—89 hade hon 21,600 kr. i lön, men toaletterna i de tre stycken, hvari hon uppträdt, hade kostat . . . gissa! . . . 18,000!

Man hade mindre pretentioner förr i världen (ah! under hvilka förhållanden man då måtte ha lefvat, att döma af våra fäders utsago!) Då spelade Blanche Pierson i tre pjäser på en kväll och använde oafbrutet samma klädning, ehuru med ombyte af spetsar — det kan nu för tiden ingen människa begripa! Att Rachels fyra kostymer såsom Louise de Lignerolles kostade 1,000 kr., bragte Comédie Françaises direktion i förtviflan. När madame Doche kreerade »Kameliadamen» och hennes klädningar kostade 2,000 kr., ropade man på skandal, och sedan har Sarah Bernhardt för sina klädningar i samma roll betalat tio gånger den summan!!. . .

Ack, den Sarah! Man skall verkligen heta Sarah Bernhardt för att ha 200 teaterkostymer, 200 promenaddräkter, 200 par kängor och 200 par handskar! Hade hon ej dem (och den 10 fot breda sängen), vore hon helt enkelt ej Sarah Bernhardt.

* * *

Sarah, med sitt suveräna förakt för gud comme-il-faut's och de borgerliga dygdernas föreskrifter, har något af gamla tidens konstnärsnatur, sådan man skildrat oss den.

Aktriserna sträfva nu efter *respectability*, ett engelskt uttryck för en engelsk uppfattning; en »respektabel» person får göra, hvad hon vill — blott hon ej låter det upptäckas. Redan Théophile Gauthier såg med oblida ögon denna tendens, och den gamle kritikern Sarcey klagar bittert däröfver. I forna tider ville konstnären blott vara uppburen för sin talang att på scenen återgifva de passioner, han i lifvet studerat. Nu ha männen blifvit korrekta och damerna dygdiga i detta ords *borgerliga* mening.

Det är på den *sociala* rangskalan man nu sträfvar uppåt.

»*Asseyez-vous, Altesse!* . . .»

»Moralen gnuggar händerna,» säger Sarcey, »men vinner konsten därpå?»

Jag åtager mig naturligtvis inte att besvara frågan. Jag blott konstaterar det ledsamma i konflikten och nedlägger min penna för denna gång.

Iduns månadsrevy.

I den storpolitiska världen har augusti månad företett prägeln af ett fredligt stilleben. Tyskland, som under framfarna år så gärna velat hafva »krig i sikte» gifver nu fredsförsäkringar åt alla håll och det ibland under rätt originela former. Sålunda begagnades den stora läkarekongressen, hvilken den 4 augusti sammanträdde i Berlin, som ett organ i fredsdemonstrativt syfte, helst som Frankrike syntes hafva velat mottaga den till försoning räckta handen genom att till nämnda kongress afsända ett stort antal representanter. »Vi veta, att freden upprättar, men att ofreden ödelägger» yttrade Virchow i sitt helsningstal, och orden synas isynnerhet hafva senterats af kongressens franska ledamöter, hvilka äfven på ett synnerligen förekommande sätt mottogos.

I syfte att knyta eller befästa vänskapsförbindelser säges också kejsar Wilhelm hafva fortsatt sina resor till främmande land. Återkommen från sin norska resa gjorde han i början af förliden månad ett besök i England. De engelska tidningarna tro sig veta, att på basis af Helgolandsfördraget öfverenskommelser af vidsträckt politisk slagvidd ingåtts, isynnerhet med afseende på Afrika, där hädanefter måhända Tyskland kommer att gå hand i hand med England vid utbredandet af europeiskt kulturherradöme. Det därpå följande besöket i Ryssland bar så till vida en militärisk prägel, att det närmast gällde bevistandet af den stora trupprevyen vid Narva. Att en uppgörelse äfven här varit på tal, antydes; den skulle då hafva gällt Bulgarien, där Tyskland då lär gifvit utsikt till större medgörlighet för Rysslands önskningar beträffande furst Ferdinand. Någon förstämning synes här ändå hafva efterlemnats. Det ser ut, som om kejsar Wilhelm icke varit i allo nöjd med mottagandet, och i den tyska pressen har en och annan spetsig anmärkning framförts.

Visserligen har i Sydamerika återigen en revolution egt rum, men den har varit af oblodig, nästan idyllisk art. I Buenos-Ayres har nämligen presidenten Celman, som i själfviskt syfte missbrukade sin maktställning, tvungits att afgå, och under befolkningens jubel tillträdde den nye presidenten Pellegrini som representant af ett bättre regeringssystem.

Den internationella arbetarrörelsen är ännu alltjämt verksam i olika länder, äfven om den ej framträder revolutionärt hotande. Under den gångna månaden hafva den stora kolarbetarestrejken i Belgien och sjömansstrejken i Australien på sitt sätt

burit vittne därom. I tyska riksdagen är förslag väckt om tio timmars normalarbetsdag, hvilken om några år skall nedsättas till nio och innan detta århundrades slut ytterligare nedsättas till åtta timmar. På en talrikt besökt arbetarkongress i London hafva nu äfven ombuden för de engelska fackföreningarna, ehuru med en ej synnerligt stor majoritet, uttalat sig för åtta timmars normalarbetsdag.

Här i Sverige har under den gångna månaden allmänhetens intresse till stor del upptagits af de pågående valen till andra kammaren. Att döma af de val, som hittills egt rum, ser det ut, som om frihandlarne till någon del vunnit terräng i landsorterna. Därtill kommer, att Stockholmsbänken denna gång högst sannolikt får en afgjord frihandelsprägel. Under de nu pågående agitationerna för valet här i Stockholm är emellertid striden mellan protektionism och frihandel i någon mån trängd i bakgrunden för den politiska principkampen mellan »höger» och »venster». Hittills är det hufvudsakligen den frisinnade venstern som offentligen trädt fram på agitationsbanan. Mellan den gamla liberalismen, representerad af Liberala valmansföreningen, och den unga starkt framträdande socialdemokratien har ställt sig en ny grupp, den »demokratiska», som påyrkar ett mer principfast vidhållande af de frisinnades program samt intager en mellanställning mellan de båda nämnda partien. På valmöten har ej varit någon brist, enär sådana hållits af alla tre de nämnda grupperna; dessutom hafva Stockholms protektionister vid mer slutna valsammankomster enat sig till samverkan äfven för detta val, antagligen med förhoppning att i en eller annan valkrets vinna någon eller några platser. Då nu därtill kommer, att inom de nyupprättade valkretsarne äfven mer lokala valsträfvanden pågå, få förberedelserna för det nu stundande valet ett synnerligen komplicerad skaplynne.

Otto Sjögren.

Minnen.

Den vida lefnadsöknen hoppets trolska hägring strålar
och förtjusande oaser på den flacka sanden målar:
jättelika palmer vaja, frukter skimra, källor flöda,
och vid österns bleka måne mörka kvinnoögon glöda.

Framåt, vandrare på sanden! Ser du ej i vårens timma,
huru lyckans minareter genom morgontöcknen glimma,
huru längtan sållar öfver tinnarna sitt guld, som glänser
med en styrka lik Orions, bländande och utan gränser?

Fram! Han jagar genom lifvets kala, törnbevuxna stepper
mot ett mål, hvars falska hägring ständigt horisonten släpper.
»Framåt!» rosslar han, fastän från rifna hälen blodet rinner,
bröstet flämtar hårdt och hjärnan, snärjd i feberyrsel, brinner.

Dock på vägen stundom händer, att en ljuflig blomma höjer
upp bland tistlarna sin krona, där den trötte nacken böjer.
Vid dess anblick han förgäter tunga, ängslande bekymmer,
och han andas rosens vällukt, långt se'n sol i vester rymmer.

Morgon randas. Ater börja samma resa, samma möda;
men det är som skulle solen ej så obarmhertigt glöda;
ty vid vandrarns hjärta hvilar blomman bruten, nu ett *minne:*
med sin närhet, fastän liflös, är hon balsam för hans sinne.

Se'n, när ökenslafven rastar och de gamla drömmar komma,
drager han ur hjärtats gömslen varsamt fram en vissnad blomma,
då — hvad under — se ... på en gång färgas bleka bladen röda,
och ur kalken, halft förintad, åter vällukts-strömmar flöda!

Chicot.

Om mat och matlagning.

För Idun af *O. H. D.*

IV.

Vi återtaga härmed den serie uppsatser öfver ofvanstående ämne, hvilka andra sysselsättningar för en tid nödgat förf. att afbryta, och fortsätta våra betraktelser därifrån vi i n:r 17 af Idun för detta år slutade dem.

Vi nämnde, att vi icke skulle vara i stånd till att förtära en föda, som i rått eller oberedt skick innehölle de för vår kropp nödiga näringsämnen, ägghvitsämnen, kolhydrat, fett, lim, salter, äfven om dessa ämnen funnes i densamma i aldrig så väl afpassade förhållanden. Vi måste nämligen i de allra flesta fall förut tillreda dem, innan vi kunna äta dem, och denna tillredning är ofta en ganska invecklad och kinkig process, som kräfver — eller åtminstone borde kräfva, ty härvidlag slarfvas tyvärr ofta oförlåtligt, till men både för helsan och kassan — mycket vetande och uppmärksamhet. Vi böra besinna, att genom felaktig beredning kunna vi förstöra de präktigaste råvaror och göra måltiden, som borde vara en källa till glädje, njutning och vederkvickelse, till dess raka motsats eller till den förargelseklippa, mot hvilka det bästa lynne, det godmodigaste öfverseende och den fredligaste sinnesstämning ohjälpligt stranda. Därmed vare visst icke sagdt, att allt därvid beror uteslutande på matens beskaffenhet, dessvärre förekomma rätt ofta åtskilliga andra omständigheter, hvilka kunna göra måltidstimmen till en snart sagdt med fruktan och bäfvan motsedd stund, som man genomgår med den fasta föresatsen att göra den så kort som möjligt och att så modigt som ske kan foga sig i det oundvikliga. En sådan obehaglig stund kan verkligen måltiden och företrädesvis middagsmåltiden vara, då familjens medlemmar samlas för att under de minuter den varar ömsesidigt på hvarandra utösa sitt dåliga lynne, eller då denna egnas åt klagomål öfver alla små och stora förtretligheter, för hvilka familjemedlemmarne varit utsatta under dagens lopp. Kommer härtill smutsigt duktyg och slarfvig servering, eller låter maten vänta på sig, då familjefadern har knappt om tiden eller barnen skola vara i skolan på visst klockslag, är trefnaden fullständigt borta, och att en måltid, som intages under sådana omständigheter, icke verkar på långt när så helsosamt och välsignelsebringande, som den är afsedd att göra, ligger i öppen dag. Likaså hindras eller också fördröjes matsmältningen, om man vid bordet hängifver sig åt samtal af alltför djupsinnig eller spännande beskaffenhet. Frankrikes ambassadör hos Karl XI, Feuquière, klagade ingalunda utan orsak, att hans matsmältning led af att spisa middag tillsammans med Johan Gyllenstjerna, ty dennes bordssamtal togo i sådan grad sändebudets uppmärksamhet i anspråk, att han icke fick tid att tänka på maten. En annan fulovana, som verkar i hög grad skadligt på matsmältningen, är att i största hast kasta i sig födan, utan att gifva sig tid till att ordentligt tugga den. Därigenom tvingas nämligen magsäcken att öfvertaga ett extra arbete, som enligt naturens anvisning eljes tillkommer tänderna och saliven. Den gamle hedersman till uppassare, som på en Parisrestaurant såg en kund med största hast slänga i sig maten och varnande sade: »*Il faut digérer monsieur*», uttalade därmed en djup fysiologisk sanning, och den stora engelske före detta premierministern, den numera öfver åttioårige Gladstone ansåg sig för sin kraftfulla helsa hafva att tacka den omsorg, med hvilken han tuggar sin föda; han säges nämligen gifva hvarje tugga ett nyp för hvarje tand, hvilket gör icke mindre än 32 tuggningsrörelser hos käkarne. Kända och berömda för sin förträffliga matsmältning voro tre af det första franska kejsardömets stormän, Cambacérès, Talleyrand och Napoleon I:s yngste broder Jérome, hvilka i sanning också förstodo att i fullt mått uppskatta bordets nöjen. Att furst Bismarcks nerver voro så dåliga och den store mannens lynne så ytterst retligt, berodde nog äfven på hans oordentliga matordning, innan professor Schweninger tog honom under behandling.

Ytterligare må anmärkas såsom en sak af ganska mycken vikt icke allenast för trefnad och ordning, utan äfven för helsan och en ostörd matsmältning, att alla måltider böra intagas på sina bestämda timmar. Att härigenom arbete och andra sysselsättningar kunna regleras och dagens timmar lämpligen indelas, inses lätt, men att äfven helsan har gagn af att man äter på bestämda tider är icke för alla lika klart. Vi böra dock härvid i första rummet besinna, hvilken ofantlig roll vanan spelar i vårt lif och icke mindre i vår organisms hushållning. På den tid, vid hvilken vi äro vana att gå till hvila, blifva vi sömniga, och äro vi uppe längre än vanligt, går sömnen oftast sin kos, och vi nödgas ligga vakna. På samma sätt blifva vi hungriga vid en viss tid, vid hvilken vi vant oss, och efter denna vår vana att äta på bestämdt klockslag rättar sig hela hushållningen i vår organism. Hungerkänslan, som inställer sig vid denna tid, synes nämligen jämte på mycket annat bero på ett visst tillstånd hos vår blodblandning samt hos de körtlar, som afsöndra matsmältningssafterna och vant sig vid att rikligast tillhandahålla dessa vid just den tiden. Försumma vi nu vår måltid, försvinner matlusten, på samma sätt som sömnen försvinner, då vi vaka öfver ett visst klockslag, och det är alldeles icke sagdt, att den åter inställer sig när som helst, då det behagar oss. Matsmältningsorganens körtelsystem lider af denna oordning i våra vanor, och den omedelbara följden häraf blir dålig och ofullständig matsmältning, ojämn afföring, dålig blodblandning och ömsom öfverretning, ömsom förslappning af nervsystemet. För nervösa personer eller personer, som redan lida af matsmältningsoordningar, äfvensom barn, hvilkas organ äro mycket plastiska och lätt skaffa sig ovanor, är det af stor vikt att noga reglera måltidstimmarne, och det är alldeles icke för mycket sagdt, att många envisa rubbningar i matsmältningen till en ingalunda oväsendtlig del kunnat häfvas och afhjälpas endast och allenast genom födans intagande på bestämd tid.

Liksom man för att njuta en lugn och god sömn bör med sina kläder aflägga dagens sorger och bekymmer, så bör man också gå till bordet med sinnet så fritt som möjligt från störande intryck. Att alla medlemmar i familjen böra infinna sig snyggade och rena är en sak, som väl borde förutsättas af sig själf; dock händer icke så sällan, att dessa kraf på ordning åsidosättas på ett rent af förvånande sätt. Utan att, såsom etiketten i förnäma och rika hus fordrar, herrarne skola komma till bordet i frack och damerna i toalett, kan dock rimligtvis fordras äfven i den tarfligaste familj, att husfadern och husmodern gå till bords fint och ordentligt klädda, och att barnen, innan de få sätta sig, tillhållas att vederbörligen kamma och tvätta sig. En lämplig uppsikt öfver tjänstefolkets renlighet skadar icke heller, så att den tjänarinna, som serverar vid bordet, icke är kolsvart om händerna och bär en dräkt, som stundom är lika plågsam för synen som för lukten.

Kvinnan söker ett hjärta, icke njutning. Hon är kysk i djupet af sitt väsende, och endast hon vet, hvad blygsamhet är.

R. Hamerling.

”Adjö”.

Fru A. har gjort en tämligen lång förmiddagsvisit hos fru B. Slutligen reser hon sig.

»Men nu måste jag verkligen gå, jag har stannat här mycket längre än . . .»

Fru B.: »Åh visst inte, ni kommer så sällan, att jag . . .»

Fru A.: »Sällan, nej men jag går ju hit oftare än på något annat ställe — — —»

Fru B.: »Ja, men ni vet också, hur roligt jag tycker det är att se er, och . . .»

Fru A.: »Tack så mycket! Men nu måste jag gå. Kommer ni nu snart till mig också?»

Fru B.: »Naturligtvis, men . . .»

Fru A.: »Åh, jag ber, inga men! För öfrigt var ni ju i går afton på konserten . . .»

Fru B.: »Ja visst, det var — — —»

Fru A.: »Förtjusande, eller hur? Så hänförande fröken X. sjöng!»

Fru B.: »Ja, underbart, men Z. var också ypperlig . . .»

Fru A.: »Ja, det tyckte jag också, — men nu adjö — adjö! . . .»

Fru B.: »Adjö!» —

Fru A.: »Glöm inte, att jag väntar er mycket snart!»

Fru B.: »Tack, tack — men räkna inte så noga därpå; ni vet, hur mycket jag har att göra, ni har mycket mera tid . . .»

Fru A.: »Hvad, jag skulle ha mera tid — min kära vän, jag, som alltid känner mig riktigt jäktad . . .»

Fru B.: »Ja, precis på samma sätt är det med mig . . .»

Fru A.: »Jag begriper helt enkelt inte, hvart tiden tar vägen. Men adjö för sista gången.»

Fru B.: »Adjö! adjö!»

Fru A.: »Om ni inte kommer snart, skall jag — — — Ah, men hvarifrån har ni fått det förtjusande parasollet?»

Fru B.: »Tycker ni verkligen om det?»

Fru A.: »Det är charmant, jag önskar att — nej, nej, jag önskar ingenting, nu måste jag gå, jag har ju många flere visiter att göra, adjö!»

Fru B.: »Adjö! Adjö!»

Fru A.: »I dag ha vi ändtligen vackert väder; man är glad att en gång kunna gå ut utan paraply och — men det var så rätt, jag har alldeles glömt berätta er om Veras bröllop, och ändå kom jag ju hit egentligen bara för det. Nu är jag rakt tvungen att sätta mig ett tag till!»

Två timmar därefter reser sig fru A., och efter ytterligare ett adjö-tagande i en kvart lemnar hon väninnan.

Red:s anmärkning. Den lilla skissen behöfver väl knappast några kommentarier.

Bort med strumpebanden!

Den medicinska vetenskapen, hvilken blandar sig i allt, och som i synnerhet på ett nästan allt för indiskret sätt befattar sig med damtoaletten, djärfves nu för tiden till och med taga itu med — strumpebandet. Efter det snörlifvet, löshåret och toalettens öfriga hjälpmedel underkastats en skoningslös kritik, har nu turen kommit till det mångbesjungna, hedervärda strumpebandet. Det beständiga trycket, säga läkarne, störer näringsförmågan hos väfnaderna, hvaröfver bandet utbreder sig, så att ämnesomsättningen försiggår långsammare och mera ofullständigt. Icke blott de mjuka väfnaderna utan äfven bensubstansen angripas på ofvan nämnda sätt.

Hvarje del af den mänskliga organismen, som icke får utveckla sig på normalt sätt, undergår en större eller mindre förstöring. Ännu svårare är det förhållande, att trycket blott träffar en jämförelsevis smal zon och således icke behörigt fördelas samt för den skull åstadkommer en sammansnörning. Härvid är det likgiltigt, om bandet är af gummi, d. v. s. elastiskt, eller icke, följden blir alltid densamma, en rubbning i den åtsnörda delen, främst i musklerna, och på grund däraf svaghet i musklerna, som bilda vaden. Hur starkt trycket verkar, visa de djupa fåror, som uppkomma, och som icke ens försvinna, om strumpebanden åratal igenom varit bortlagda. Skadligast är denna inverkan på personer i växt-perioden; här kan följden blifva, att utvecklingen af de för trycket utsatta partierna på ett betänkligt sätt hämmas.

De hittills anförda olägenheterna af bruket att bära strumpeband äro dock i vågskålen de minst tyngande. Ännu större betydelse ha de därigenom framkallade rubbningarna i blodomloppet. Genom åtsnörandet af underbenet hämmas tillflödet af friskt (arterielt) blod, partiet erhåller föga näringsmedel och kan icke vederbörligen utveckla sig. Det blir följaktligen svagt och föga tjänstdugligt. I ännu högre grad hindras afgången af det förbrukade (venösa) blodet. Härigenom uppstå hvarjehanda symptomer, som visa, att blodomloppet är stördt. De närmaste äro de så ofta förekommande och ytterst besvärliga krampådrorna med deras mången gång farliga följder. De uppträda vida oftare hos kvinnor än hos män, och främsta orsaken härtill är just strumpebandet.

Dessutom påträffar man ofta ansvällningar i fötterna, hvilka om aftnarne äro starkare och föda en förtidig känsla af trötthet och olust till arbete. Sjuklingarne — de förtjäna detta namn — äro då faktiskt icke mer i stånd att uppfylla sina husliga plikter; de kunna endast med svårighet taga ett steg. Afläggas strumpebanden, försvinna symptomen nästan alltid, men uraktlåter man allt för länge att använda detta försiktighetsmått, kunna förändringar inträda, som starkt inverka på benens bruk, och som icke vidare kunna bekämpas. Sålunda, mina läsarinnor, bort med det för så oskyldigt ansedda strumpebandet.

Smånotiser från kvinnovärlden.

Mrs Josephine Butler, den ryktbara engelska filantropen och första väckarinnan af den nu öfver nästan hela den civiliserade världen utbredda federationsrörelsen, hade i dessa dagar väntats hitkomma till Stockholm för att deltaga i den årskonferens, den svenska afdelningen af »Britiska kontinentala och allmänna federationen» i dagarne afhåller å Hôtel Continental härstädes. Mrs Butlers hitresa har dock i sista stunden mött hinder, hvadan hennes beundrare och vänner för denna gång få afstå från att se och höra henne.

I måndags afton höll emellertid dr *Carl von Bergen* ett intressant föredrag om Josephine Butler i Praktiska arbetsskolans lokal i Brunkebergs hotell.

Tal. erinrade till en början om federationens mål och principer, hurusom den vill å nyo uppväcka och betona gamla förgätna sanningar, som äro årsbarn med kristendomen.

Mrs Josephine Butler är den, som framkallat federationen. Hon drefs därhän af en djup sorg i hemmet, hennes lilla dotters olycksdöd. Denna sorg verkade på henne till en början förlamande och nästan själsförslöande. Hon kom så i beröring med en dam, som tillhörde kväkarnes läger; denna sökte trösta henne och påvisade, att det fanns mödrar, som ledo en djupare sorg än hon, mödrar, som förlorat sina döttrar på förfärligare sätt än genom döden. När mrs Butler fått blicken öppen för detta gräsliga sociala elände, griper hon genast an sitt verk. Hon besöker de fallna kvinnorna, öppnar ett räddningshem för dem hemma hos sig — hennes man var prest och har kraftigt stått vid hennes sida samt brutit en lans för hennes sträfvanden. Snart kan hon upprätta ett särskildt räddningshem och hennes namn blir allt mera kändt.

Det var 1864 som mrs Butler började sina sträfvanden. Hon uppträdde med föredrag och skrifter och började en agitation för att i parlamentet få in sådana män, som ville ha bort prostitutionen. Ett petitionerande började till regeringen, och efter 17 år kröntes omsider sedlighetssträfvandena med framgång. De hade blifvit en politisk faktor, som man måste taga med i räkningen.

Under denna strid hade emellertid mrs Butler, för att ge mera eftertryck åt sina sträfvanden, dragit in kontinenten i sedlighetsrörelsen. Hon gick härvidlag till väga på samma sätt som i England och vände sig först till en mängd framstående män. Från Victor Hugo, Garibaldi och Mazzini ingingo erkännande och entusiastiska svar, i Paris ställde sig sådana män som Jules Simon, Jules Favre och de Pressensé på hennes sida. I mars 1875 hölls den första federationskongressen, som sedan efterföljts af flere, och statuter antogos för federationen.

Mrs Butler är skriftställarinna och i sin bok om Catharina af Siena har hon entusiastiskt framhållit hvad som hos henne själf är driffjädern. Det är en sann religiositet, som utgör nerven i hennes verksamhet, och först däri får hennes kamp sin rätta belysning.

Fru Emelie Flygare-Carlén, den åldriga, högt värderade författarinnan, har, som bekant, den senaste tiden varit nästan alldeles blind. Det skall helt säkert glädja hennes många vänner och beundrare att höra, att hon nu efter en i tisdags lyckligt genomgången ögonoperation återfått synförmågan i för hennes ålder ovanligt hög grad. Operationen är så mycket märkligare, som fru Carlén helt nyligen ingått i sitt 84:e år.

Teater och musik.

Kungl. operan fortgår med berömvärd omvexling på reprisernas område. I söndags gafs den allt fortfarande lika populära »Konung för en dag», i måndags »Mignon» och på onsdagen »Vilhelm Tell». Vid denna senaste repris, om hvilken vi ej i detta nummer hinna närmare yttra oss, knyter sig ett särskildt intresse, därigenom att rollbesättningen delvis är ny. Arnolds parti har nämligen öfvertagits af hr *Ödmann* och prinsessan Mathildas af fru *Edling*. Titelpartiet innehafves fortfarande af hr *Lundqvist*.

K. Dramatiska teatern bjuder likaledes fortfarande på en särdeles omvexlande och väl vald repertoar, nu liksom förut uppburen af det förträffliga utförande, som kännetecknar den gamla stamtruppen vid denna landets första talscen. I fredags, då ett s. k. plockprogram uppfördes, fick man äfven tillfälle se ett par, tre nyengagerade förmågor. Det var i det tack vare fru *Hartmans* Gurli alltid lika populära stycket »En räddande ängel». Fröken *Behrens* hade öfvertagit Arlas roll, hvilken hon utförde på ett verkligen förtjänstfullt sätt och med all den blyga älskvärdhet och värma, som densamma kräfver. Kapten Lagerskiöld gafs af hr *Byström* något osäkert och alltför kyligt, och kammarherren hade fått en god representant i hr *Hedlund*, som tydligen har anlag för det komiska. — Samma stycke jämte tre andra småstycken — »Sin pappa upp i dagen», »I telefon» och »En kopp te» — gifves på fredagen.

På repertoaren har återupptagits Shakspeares lustspel »Så tuktas en argbigga» med fru *Hartman* och hr *Hillberg* fortfarande som Katharina och Petruchio. Biancas, Tranios och Biondellos roller hafva öfvertagits af fröken *Söderman* samt hrr *Strömberg* och *Hedlund*.

Om lördag gifves »Dora» och på söndag Gogols förträffliga komedi »Revisorn» — ett stycke, som aldrig borde behöfva försvinna från repertoaren.

Svenska teatern har från och med torsdagen den 11 dennes på sin spellista upptagit Bissons muntra 3-aktslustspel »Salig Toupinel». Hufvudrollerna innehafvas af hrr Viktor Holmquist, Engelbrecht, Olson och Sandgren samt fruarna Sternvall och Anna Lundberg. Vidare i nästa nummer.

Fröken Mathilda Jungstedt, den begåfvade operasångerskan, förbereder en afskedsmatiné till söndagen den 21 dennes i Berns' salong. Hon afreser därefter till utlandet för sångstudiers idkande.

Det var ett stort misstag af männen — ett misstag, som haft ett ganska bittert inflytande på deras öden — att inbilla sig, att kvinnans natur är (jag vill icke säga underlägsen, det må vara, men) så olika deras egen — att de stiftat lagar, som hindra kvinnornas andliga framsteg. Hafva de ej i och med detsamma stiftat lagar till förfång för sina barn, hvilka skola fostras af kvinnor, och för de makar, till hvilkas väninnor, ja, ofta nog rådgifvarinnor, kvinnorna äro bestämda?

Lord Bulwer.

Striden om hjärtan.

Ur ett kvinnolifs historia

af

Johan Nordling.

XX.

Katastrof.

(Forts.).

Sonja hade redan en månad varit från Stockholm, från hemmet, fästmannen och fadern.

Talrika och långa bref ifrån henne — Kurt fick nästan dagligdags mottaga och besvara utförliga dagboksanteckningar och försäkringar om hennes kärleks lifaktighet — gåfvo dock de hemmavarande hugnesamma budskap, att hon trifdes utmärkt vid den vackra medelhafsbadorten, att hon hastigt förkofrades till helsa och krafter, och att hennes sinne kommit in i en jämnare, gladare, mera harmonisk stämning, än det egt på länge.

Äfven under Stockholms nordliga himmel började nu skog och marker spira och slå ut i full vår.

Man var ännu blott i medlet af maj, men björkarne och lindarne på Djurgården stodo färdiga till den stora sommarparaden i nya gröna uniformer, som lyste godt i ögonen i solens klara sken; och vid middagstiden rullade det ena ekipaget efter det andra »stora promenaden» rundt, presenterande inom den svartglänsande sufflettens ram korrekta dandys och aristokratiskt bleka unga kvinnohufvuden, njutningsfullt lutade bakut mot de mjuka sidenkuddarne, medan vårens starka vind kysste fram de första matta rosorna på vinterblekta kinder...

Grefve och grefvinnan Stjärnes stora engelska vagn med det allmänt beundrade spannet af fyra glänsande bruna fullblod saknades knappast någon dag i den förnäma världens Djurgårdsrevy.

Sedan Sonja icke längre stod, så att säga, midt emellan dem, hade det kommit en glad och frimodig öppenhet i deras umgänge, hvaraf de båda begagnade tillfället att girigt njuta.

Körturer hvarje dag, middagar på Hasselbacken och andra restauranter, kvällarne på teatern, ett beständigt utelif, att hela världen skulle se, afundas deras lycka!

Under denna ovanliga och bekymmerslösa tid, då grefvinnan Stjärne för första gången helt och ostördt fick njuta förmånerna och behagen af sin ställning, fick hon mindre ofta än tillförene tillfälle att aflägga de hemliga besöken hos Rose, och flere dagar kunde ibland gå om emellan visiterna på Söder.

Historien om miss Blys spöksyn — ty hvad var det väl ändock annat än en spöksyn? — som trots allt till en tid hade oroat henne, var äfven längesedan glömd, då ej ens den vidskepliga engelska tjänarinnan vidare kunnat åberopa något återseende med »herr James».

* * *

Vi yttersta ändan af den breda Karlavägen, där de moderna stenpalatserna ännu icke alldeles trampat ned de små Ladugårdslandsrucklen vid sina fötter, där ännu ej gatans file står putsad färdig och parat, utan murarnes slefvar gå och kalkdammet ryker mellan ställningar och spiror, dit samlades en vacker vårmiddag stora strömmar af festklädda människor och rullade rader af glänsande vagnar. Klockan var omkring tu.

Den stora nya hippodromen, en praktbygnad, vuxen upp ur jorden att fylla en storstads nöjesbehof, skulle invigas med en glänsande matiné af det Waldenfeldtska sällskapet, och biljetterna hade redan flere dagar i förväg till höga priser slutsålts till en publik, som i sig inbegrep allt, hvad Stockholm egde lysande och förnämt

Naturligtvis saknades ej det Stjärneska livréet i raden af betjänternas och kuskarnes färgrika dräkter, där de, uppställda bredvid sina vagnar, under samspråk från kupé till kupé sökte förkorta tiden, medan föreställningen pågick.

Inne i den väldiga cirkusbyggnaden tedde sig en brokig och lysande syn. Den, som stod nere på arenan, fick närmast intrycket af att befinna sig på botten af en jättelik krater, hvars stupande väggar rundt om kläddes med en ymnighet af färglysande, lefvande blommor, så till sista plats voro alla gallerier och rader från golf till tak fyllda med åskådare. Öfver det hela simmade det elektriska ljuset som en luftig glänsande slöja och bröt sin strålglans i blixtrande juveler, i unga, sköna, förväntansfullt glänsande ögon.

I en af de små logerna på ömse sidor om gången från stallet sutto grefven och grefvinnan Stjärne i sällskap med baron Furgeon vid den franska legationen, som grefven inbjudit dela deras loge, då han först samma dag anländt från en semesterresa och ej kunnat anskaffa någon biljett.

En synnerligen anmerad premièrestämning rådde. Ett monotont sorl från tusen samtal steg i en enda väldig ljudvåg upp under den järnspända rotundans hvälfning.

Från första parkettraden midt emot grefve Stjärnes loge riktades tvänne kikare uppmärksamt tvärs öfver arenan.

Det var Kurt Stråle och hans vän baron Ruda.

»Se där, där har du din charmanta »svärmor», sade Ruda och skrufvade in sitt glas i skarpaste focus.

»Jag har redan observerat henne; jag kan ej förneka, att denna vidunderliga kvinna, som jag nu så väl lärt mig värdera till hennes rätta halt — jag kan ej förneka, att hon är förledande skön, hur gärna jag än skulle vilja vara blind för hennes ytliga behag. Jag var en gång nära att falla i hennes nät, Ruda. Gud vare lof — nu är jag räddad, för evigt räddad.»

»Ah — bah — du tar saken så *aux serieux*. På afstånd kan man väl dock få beundra henne och njuta. I dag tycks hon särskildt lagt an att åstadkomma något utomordentligt med sin toalett. Och — vid Jupiter — hon har lyckats öfver all beskrifning.»

»Tycker du?»

»Tycker jag!? Prosaiska själ! Se, se, denna smaragdgröna sammetsrobe, skiftande som skinnet på en vacker orm, smidigt efter hvarje hennes rörelse... Ah, det är helt enkelt storartadt.»

Kurt Stråle svarade ej. Han kände numera alltid ett visst obehag bara af att se Kathe Stjärne, ehuru hon fångade hans blick med magnetisk lockelse, så som vissa tropiska ormar uppgifvas äga förmåga att tjusa sina offer. Och än mer plågade det honom att behöfva tala om henne.

I detsamma stämde ock orkestern upp med en bullrande cirkusmazurka, förebådande entrén, och allt samtal dränktes i hornstötarnes skall.

* * *

Den första afdelningen af programmet var afslutad, och stallbetjäningen tågade in med sina kvastar och krattor att jämna rännbanans sågspån. En del af publiken reste sig att fördrifva pausen vid ett glas lemonad i buffeten eller ett besök i stallarne.

Stråle och Ruda voro bland dem, som blefvo sittande.

Plötsligt föll Kurts blick på ett namn i programmet, som han likgiltigt genomögnat. »Världens förnämste jockeyryttare, signor Antonio Bosca, i sina utomordentliga prestationer på osadlad häst». Han skulle uppträda först i den kommande afdelningen.

»Bosca», sade han och ryckte Ruda i armen, i det han höll fram programmet för hans ögon; »var det ej om den mannen du en gång berättade mig en egendomlig historia för ett år sedan, och som då uppträdde å Djurgården? Det var ju han som reste världen rundt för att söka sin hustru, och som du var med och räddade från att drunkna i Themsen en höstkväll, då han skiljdes från henne och från att räknas bland de lefvandes antal.»

»Jo, mycket riktigt. Han tillhörde redan då detta sällskap. Hans spaningar tyckas förbli evigt lika fruktlösa.»

»Jag minns ej detaljerna af denna mystiska sak. Ni hade ju kommit hem en kväll från er klubb; vid ett brohvalf upptäcker ni en folksamling; ett lik, som det såg ut, tycks drifva i strömmen; du och en kamrat få det i land, det lefver — — Var det ej så?»

»Alldeles. I fem veckor låg den obekante på ett anspråkslöst hotell, där vi inackorderade honom, sväfvande mellan lif och död. När han ändtligen kom till helsa och klara sinnen, fann han sitt hem skövladt, sin hustru rest ifrån, allt förintadt. Hon hade genom polisen fått upplysning, att han var omkommen. Ty det troddes allmänt. Han var bara en stackars oordentlig äfventyrare till cirkusryttare, men han måtte ha älskat henne passioneradt. Han gjorde försök till självmord vid upptäckten, att hon öfvergifvit honom.»

»Jag minns, du berättade det. Det var då han sargade sig till detta vidunderliga ärr, han ännu bär. Ja, det var en egendomlig historia. Romanerna i lifvet öfverträffa ofta dem i böckerna.»

»Tst — musiken spelar upp. Han kommer, vi ha honom redan här!»

* * *

Det går ett sorl genom den väldiga cirkusbyggnaden, ett öfverraskningens och beundrans sorl, när Antonio Bosca spränger in. Under slöjor och flor färgas fina kinder, och som på ett gifvet kommando fällas alla kikare upp till mönstrande ögon.

Denne man företer ock en sällsynt ståtlig skickelse till häst; han rider ett stort svart engelskt fullblod med höga spänstiga ben och nobla former.

Själf tyckes han vara skapad i ett med det djur, han rider; så gjuten vid sadeln fogar han sig smidigt och dock manligt behärskadt efter hvarje dess rörelse.

Och så detta egendomliga ansikte, som aldrig förfelade att, särskildt på kvinnorna, göra ett djupt intryck.

Det var hvarken regelbundet eller vackert, men ingen skulle heller gärna vilja kalla det fult.

Under ett par väldiga, långt och buskigt framspringande ögonbryn brunno djupt liggande mörka ögon med en intensiv eld. Näsan var stor och något snedtryckt, dock ej oädel till formen. Käkarne voro starkt utvecklade; en blåsvart skäggbotten färgade haka och öfverläpp.

Men hvad som i synnerhet bidrog att gifva det hela en egendomlig karaktär var ett långt, zigzagformadt, bredt ärr, som ifrån venstra tinningen gick ned öfver kinden och försvann på halsen under den kulörta ståndkragen. Denna ärrfåra hade en blekt hvit färgton, som skarpt afteckade sig mot den föröfrigt mörka hyn.

Med den lilla jockeymössan i handen och sänkt hufvud red han helsande tvänne hvarf kring banan, medan en tveksam applåd togs upp af några djärfva kvinnohänder och hastigt svällde ut till en bedöfvande salva, som kom takhvälfningens grofva järnsträfvor att sjunga som en lutas strängar.

Hade ej det allmänna intresset varit så spändt, skulle visserligen dock den uppmärksamhet, som den vackra grefvinnan Stjärne egnade den främmande cirkusryttaren, väckt omgifningens förvåning. Nu gåfvo ej ens hennes man eller den franske baronen till en början akt därpå.

Han svängde så tätt förbi henne, Bosca, vid sin entré, att hon med sin utsträckta hand skulle ha kunnat vidröra hans skuldra. Som träffad af en elektrisk stöt ryckte hon till, hennes ansikte blef hvitt som den mjölade clownens, som dansade efter Boscas häst, och hon böjde sig fram med feberstirrande ögon, medan hennes hand så krampaktigt fattade om barrierens sammetsvall, att den mjuka handsken remnade ända upp till armbågen.

Hennes hjärta stod stilla, och hennes bröst hopsnördes. Hon fick ej andan på flere sekunder.

Drömde hon? Var detta blott en gräslig hallucination, framkallad af miss Blys skrockfulla prat; eller stego numera de döda upp ur sina grafvar för att gyckla för de lefvande?

Den man, som med sänkt hufvud, helsad af den lysande publikens jubel, red sin häst framför henne, det var James — hennes för död hållne man, *James Bentson*.

(Forts.)

Redogörelse

för insamlingen till Barnhemmet i Bohuslän.

Barnvän —: 10; H. E—d —: 20; »Beatas minne» 10: —; fru Augusta Borg 10: —; Onämnd —: 30; H. —: 50; Bohusläning —: 50; Idunprenumerant 1: —; Onämnd 1: —; fru Magda Lundahl 1: —; Parus o. Bob 1: —; »Einars minne» 5: —; Från en moder 5: —; Onämnd, Ljungby —: 50; E. och A. 5: —; Z. P. 1: —; Onämnd, Södertelje 1: —; d:o —: 40; Prenumerant på Idun 1: —; Eva Malmborg, född Santesson —: 30; Onämnd, Stockholm 1: 50; Zelma —: 50; Några af Iduns läsare —: 50; H. ...: 50; G. H. 1: 30; —i—l —: 50; Prenumerant af Idun —: 60; d:o d:o —: 30.

(Forts.)

Förslag till matordning för veckan 14—20 sept.

Söndag: Sköldpaddsoppa (oäkta); ostron; stekt hammelsadel med grönsaker; glace.

Måndag: Soppa på svamp; filet af hafstunga; lamstek med gurkor.

Tisdag: Juliennesoppa; hummersalad; stekt svinrygg.

Onsdag: Soppa med klimp; matelote på ål; surstek.

Torsdag: Oxsvanssoppa; kräftor; kyckling; brödpudding.

Fredag: Grönsoppa; anka med gurksalad.

Lördag: Kabiljo med äggsås; stekt kalflefver; filmjölk.

Recept.

Matelote af ål. Fisk af flere slag lämpligast gädda, lindare, lake, gös, laxöring eller röding — och *ål* rensas, skäres i stycken och tvättas väl. Fisk, hvilken såsom ål och gädda behöfver längre tid till att koka, lägges i kastrullen fem (5) minuter före de andra; i bottnen på kastrullen läggas ett par klyftor hvitlök, 2 lagerblad, 2 nejlikor, peppar, salt och persilja. Fisken lägges ofvanpå, och så mycket rödt vin och buljong tillslås, att detta står öfver densamma. Då fisken kokt 20 minuter, aflyftes den och hålles varm. Spadet silas ifrån, 25 små lökar brynas med smör och mjöl, spadet och champignoner tillsättas, hopkokas på stark eld. Fisken upplägges högt, garneras med kräftor, champignoner och lökar. Såsen serveras särskildt.

Falsk sköldpaddsoppa. Buljong kokas af kalfhufvud och grönsaker, — ½ kålrot, selleri, 2 morrötter, — kryddas med salt, peppar och ingefära, skummas väl och silas, spädes med stark buljong och uppkokas. Tre hvitlökar hackas, brynas i smör och mjöl, buljong tillsättes med litet brynt socker, en knifsudd cayenne, en knifsudd socker och litet sherry, hvarefter soppan icke får koka för att icke skära sig. Serveras med litet af kalfhufvudet och hårdkokta äggulor, hvilka dock kunna utelemnas.

Stekt svinsadel. Sadeln, äfven ryggstycke kalladt, utskäres och endast ett tunnt lager af späck kvarlemnas. Köttet beströs med mycket salt, får ligga 1—2 timmar, aftorkas, ombindes, lägges på en långpanna med smör och beströs med litet salviablad. Stekes i måttligt varm ugn 2½ timmar och vändes därunder stundom, till dess det blifvit väl genomstekt. Serveras med god jus eller pikant sås, med garnityr af surkål. Ganska god anrättning. *O. H. D.*

Hushållet.

Champignoner. De sorgfälligt rensade och i skifvor skurna champignonarna låta sig mycket väl torkas, såväl i solen som i lindrig ugnsvärme. Då de uti i det fria lätt smutsas af flugor och insekter, är torkningen på spiseln eller i ett värmerör att föredraga. Vid användningen uppkokas de i en glasburk förvarade champignonerna. Ett annat sätt är att koka in svampen i en deg. Till detta ändamål finhackas svampen och blandas med mjöl, något vatten och en nypa salt till en deg. Af denna formas små bröd, som, knappt fingerstjocka, torkas några dagar i stekugnen. Väl bevarade, hålla sig champignonerna förträffligt och gifva, rifna eller stötta, såser och ragouter en förträfflig smak.

Handarbeten.

Att förfärdiga pappersblommor. (Forts.)

Hagtorn. Blommorna förfärdigar man nästan på samma sätt som körsbärsblommorna, klipper blomstjärnorna endast litet mindre och bladen enligt afbildningarna. För öfrigt tager man ej gula utan brunaktiga ståndare, arrangerar af blommor och knoppar enskilda knippen och fäster ytterligare en och

en blomma jämte flere blad nästan jämnt på hela grenarne.

Japansk Kvitten. Denna förekommer i tre färger. Den lysande röda är kanske mest egendomlig, men de hvita med skär anstrykning och de svagt laxfärgade blommorna äro kanske de vackraste. De sistnämnda kunna i papper blott åstadkommas medels tillhjälp af färger. Till de förstnämnda tager man bjärt rödt silkespapper och klipper efter närstående afbildning stjärnorna till blommorna. Dessa läggas två och två i flata handen o. pressas medels en liten fingerborg kupiga. Blommorna måste alltid vara mycket runda och synas mer eller mindre slutna. Kalken bildas sedan genom flere gula ståndare. Sedan man trädt upp den klockformiga blomman på stjälken, fäster man ytterligare en liten grön stjärna om 1—1½ cm:s genomskärning bakom denna. — Bladen

göras af rödt och grönt skiftande glanspapper efter ofvanstående form och fästas på grenarne jämte blommorna liksom hos hagtorn. (Forts.)

Af en trälåda samt rester af kläde eller ylleplysch kan man förfärdiga en vacker pall. Man fyller lådan, som ej för vara för stor (10 cm. hög, 40 cm. lång och 30 cm. bred är ett lagom mått) till hälften väl med sjögräs, på hvilket man fast inpressar ett tjockt lager vadd. Därpå limmar man eller spikar fast på lådans väggar kläde eller plysch. Till dynan broderar man på kläde eller plysch i olika fantasistygn med orientgarn ett stilfullt arabeskmönster, eller om tyget icke räcker, broderar man på yllekanavas i korsstygn ett gammalnordiskt mönster. Därpå spikar man fast dynan, omger den med passande yllekordonger och bildar på båda sidor två stora ögglor af kordongen till handtag.

Drycker.

Ett sätt att koka saft. Till 425 gr. bär (hvad sort som helst) tagas 319 gr. socker, som hvarftals nedlägges i en stenkruka, men socker underst och öfverst. I botten slås en liten tår vatten, så att det ej brännes vid. Krukan täckes med ett lock, hvilket väl igensmetas med deg af rågmjöl och vatten, sättes i en vattengryta och får koka oafbrutets i 6 timmar. Härefter lyftes krukan upp och får stå att kallna till dagen därpå, då den öppnas och saften frånsilas.

Vattnet skall vara kallt, då saftkrukan nedsättes i grytan.

På detta sätt kokad, håller saften sig flere år utan att jäsa eller mögla, om man har en någorlunda god källare som förvaringsrum.

All saft bör under silningen få *själf* rinna. Man har därtill en påse, bra nog stor, vid upptill och afsneddad nedtill, så att den ser ut som en stor strut, försedd med ett par bandögglor upptill. Upphänges på en stark käpp, och saften slås nu uti, sedan man ställt en kruka eller ett fat under. Mot slutet, då så godt som all saft hunnit igenom, kramas det öfriga ut så godt sig göra låter. All saft skummas ytterst noga. Buteljerna därtill måste alltid vara väl torra.

Större delen af bären kan upptagas, innan saften silas, samt läggas på

(Forts. å följ. sida.)

(Senkommen annons.)

Ett yngre bildadt fruntimmer, musikal. och språkkunnigt, önsk. inack. hos trefl. aktn. familj där tillfälle erbj. att under husfruns ledn. delt. i alla in. ett hem förek. görom. (särsk. matl.). Sv. med. prisuppg. till »Anspråkslös 1890», Strängnäs, p. r. [2559]

Annonser

böra, för att kunna inkomma i veckans nummer, vara inlemnade senast* tisdag. *S. k. småannonser, som beräknas efter 10 stafvelser pr petitrad, böra vara åtföljda af likvid, platsannonser efter 25 öre, öfriga annonser efter 35 öre pr rad.

Förlofnings-, vigsel-, födsel- och dödsannonser,

som ju särskildt beröra familjekretsarne, böra främst införas i Idun, där de mera än i någon annan tidning observeras inom hemmet och familjen. Priset å förlofnings-, vigsel- och födelseannonser är 1 kr. 50 öre pr st.; för dödsannonser beräknas priset efter det antal rader annonsen upptager. [2447]

FÖRLOFVADE.

Eskil Moberg
och
Robertine Lundblad.
[2548]

VIGDE.

Erik Thyselius
och
Beata Lundqvist.
Stockholm, lördagen den 6 septemb.
[2549]

DÖDE.

Tillkännagifves
att
vår älskade syster
Sarah Betjemann,
född den 20 augusti 1853,
stilla afled
den 6 september kl. 10 e. m.
efter endast några dagars sjukdom,
djupt sörjd och saknad af oss,
slägt och vänner.
[2550] **Syskonen.**

LEDIGA PLATSER.

En småskolelärarinna

eller en folkskolelärarinna, som vill inträda uti familj, och är kompetent att undervisa mindre barn uti handarbeten och större, utom annat, äfven första grunderna i musik, erhåller en god pl. på landet. Närmare underrättelser lemnar E. Montgomery, Rottneros. [2545]

Inom en köpmansfamilj i Norrland önskas ett äldre pålitligt fruntimmer med enkla vanor och vänligt sätt såsom hushållerska att förestå köket samt i öfrigt gå frun tillhanda i sömnad och andra förekommande göromål. Sofrummet delas af tvänne barn om 5 och 8 år. Svar, helst med fotografi och uppgift om lönepretentioner, sändas till »28 år», Iduns byrå, Stockholm. [2496]

En ung, bildad dam, musikalisk (ej elev af Musik. Akademien), som är fullt kompetent att undervisa i sång och helst har altröst, kan erhålla plats i familj som sällskapsdam för vintermånaderna mot lämplig ersättning och allt fritt. Svar i försegl. biljett före d. 15 sept. t. »R.», Östgöta Kurirens byrå, Vadstena. (G. 22216) [2510]

Barnsköterska!

En allvarlig och plikttrogen flicka, som vill åtaga sig att under moders uppsigt sköta och handleda 3 mindre barn, erhåller plats nu genast. Skyndsamt svar till »Barnsköterska», Iduns byrå. [2542]

Erfaren enkel lärarinnna, som särskildt undervisar i tyska och engelska, helst ock deras talande, får pl. i familj. Lektionsbyte kan få ske i vanlig skola. Betyg etc. sändas till »W.», Lyrestad, Skaraborgs län. [2524]

En frisk flicka 20—25 år, pålitlig, anspråkslös, med godt sätt och utseende, samt god säljare, villig att något syssla med handarbete erhåller plats som expedit i mindre diversehandel på landet. Ansökan med uppg. å pret. åtf. af goda rek. o. fotografi sändes und. adr. 'L. S.', Hernösand, p. r. [2529]

Snörmakeri.

En ung flicka, kunnig i snörmakeri, erhåller nu genast förmånlig plats i större landsortsstad. Den härå reflekt. torda hafva godheten meddela sig i bref, åtföljdt af betyg, till »Snörmakeri», adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stkhlm. (G. 5566) [2537]

Husmödrar!

Kan någon af Eder rekommendera en verkligt god, pålitlig och ärlig tjänarinna, kunnig i uppköp för hushållet och matlagning samt villig att deltaga i städning och dylikt, blefve en bekymrad husmor Eder innerligt förbunden. Familjen består af 4 vuxna personer och 2 barn, för hvilka senare finnes särskild tjänarinna. God lön och vänligt bemötande kan påräknas. Svar till »Husmoder i Stockholm», torde sändas till Iduns Red., som vidare befordrar detsamma. [2547]

För en anspråkslös flicka

af god familj, som tagit folkskolelärarinneexamen, helst i Kalmar, och eger vitsord om skicklighet att undervisa barn i de första grunderna och i musik och dessutom är villig att emellan lästimmarne utöfva tillsyn öfver dem och biträda modern med vård och underhåll af barnens kläder, finns plats i höst som lärarinna för 2 barn i en ämbetsmans familj på landet. Svar med uppgift om lönepretentioner med referenser och åtföljdt af fotografi sändes under adress »Plikttrogen», Söderköping, p. r. [2519]

Ett fruntimmer af stadgad ålder och med goda rek., villigt att ensam sköta hushåll för 2 skolgossar med informator erhåller plats till nästa vårtermin. Refl. härå torde insända svar med uppgifva löneanspråk, till »P.», Surahammar. [2514]

Westbergs oöfverträffliga Tvättpulver Jönköping hos alla specerihandlare. [1972]

porslinsfat att torka, och kunna de sedan gömmas som de äro för att användas soppor o. s. v. *Olga.*

Syltning.

Lingon i sockersaft. Man plockar ut de största bären, sticker ett hål i hvarje (eljes krympa de sedan ihop), packar dem hvarftals med strösocker i en hög glasburk, hvilken man tid efter annan omskakar. *Stenia.*

Skärbönor. Det gamla sättet att salta ned dem i bytta, börjar bli gammalmodigt; och sanningen att säga smakar sådana urvattnade bönor långt ifrån goda om vintern. Bättre gör man, när man torkar dem. Förut förvällas de med socker och litet vatten, hvarefter de torkas forsiktigt. *Stenia.*

Nyponsylt. Röda, men ej mjuka nypon aftorkas med groft linne och skäras i halfvor sedan blomman frånklippts; kärnorna urtagas och nyponen kokas mjuka i vatten. I en del af detta vatten samt en kaffekopp ättika upplöses därefter ¾ kg. socker (på 1 kg. frukt), litet citronskal dito saft och några kanelbitar tillsättas och nyponen kokas häri tills de se något skrynkliga ut. Innan man fyller sylten på burkar är bra att låta den ett par dagar stå i större fat, som man skakar ofta, för att saften må blanda sig bättre. Detta gäller om all frukt, som gerna vill höja sig i syltburken: men kan detta ibland afhjälpas genom påläggande af en snygg skifferbit. *Stenia.*

Lingon-päron. 3 liter lingon afkokas i 3 liter vatten. Sedan denna saft silats, kokas den åter upp, medan man skummar väl, därefter tillsättas 7 dl. sockersirap jämte pomeransskal och kanel samt ingefära. Ingefäran krossas och kokas med vatten i en särskild panna, hvarefter det silas och slås till saften. Därefter iläggas päronen (härtill 5 liter, väl skalade, men stjälkarne få ej aftagas, utan skrapas rena) att koka, tills de bli så mjuka, att en fin vispqvist går lätt igenom. Uppläggas på fat att svalna. Därefter läggas de i kruka eller burk, och saften slås öfver. *Olga.*

Inläggningar.

Smör-*inläggning till vinterbehofvet* hör ju till husmoderns sommarbestyr. Otvifvelaktigt rättast är att skira det och sålunda skilja det från alla främmande partiklar. Dock häpnar man öfver hur litet verkligt smör man på det viset erhåller. Jag åtminstone fick i fjol af 4 kg. knappast 2 — allt det öfriga var skum, saltgröt och ostämnen. För den, som ändock vill göra försöket, nämner jag, att smöret till skirning sättes i en järngryta på svag eld att smälta långsamt och kokas sedan på starkare eld så länge, tills det ser klart ut. Derpå ställes grytan afsides på spisen en kvart, för att mjölkdelarna må riktigt sjunka till botten. Skummet aflägsnas sedan försiktigt, och det klara smöret hälles i väl rengjorda torra krukor; dessa öfverbindas med genomstucket papper. Sådantsmör bibehåller sig oförändradt och ärutmärkt till bak- och stufningar.

Förvarar jag smöret på vanligt vis, nedklämdt i krukor eller byttor, så iakttager jag följande: Jag köper aldrig sådant som blifvit tjärnadt, medan åska är i luften — det står sig ej. Mitt förråd tvättar jag först i små portioner med litet ättika, som skiljer mjölkdelarna, därefter i friskt källvatten, knådar i några korn »konservsalt» för hvar gång och trycker det hårdt i bytten, som gnidits med salt rundtomkring och på hvars botten jag strör några kryddnejlikor (dessa meddela ingen kryddsmak åt smöret, utan verka konserverande). Tvåfingersbredt från öfre kanten lemnar jag fritt, påtrycker en i saltlake doppad linneduk på smörytan och häller tomrummet fullt med saltlake eller stensaltbitar. *Stenia.*

En ung flicka, af god familj, som vill egna sig för handel, kan få plats i finare sådan. Någon betalning för inackordering fordras första året. Svar till »Finare handel», Iduns byrå, Stockholm. [2533]

En väluppfostrad ung flicka önskas som hjälp och vårdarinna för 4—7 års barn. God helsa och jämnt lynne tufvudvilkor. Svar med uppg. på ålder, pretent., rekommend. m. m. torde adr. t. »Fru A. T.», Styrmansg. 1. Stockholm. [2518]

PLATSSÖKANDE.

Mot fritt vivre önskar en flicka, som är fullt kunnig i sömnad o. bakning, plats i större fam. för att lära matlagning. Svar t. »E. S.», Bollnäs, p. r. [2530]

Plats som lärarinna

i pianospelning i pension, eller i god, treflig familj, där hon äfven kunde vara som sällskap och hjälp i hushållet, eller som värdinna i mindre hem, önskas af en bildad, 27-års flicka. Har studerat för ansedd musiklärare, har god metod och kan undervisa ganska långt komna elever. Har äfven i tre års tid sysselsatt sig med skötandet af ett mindre landthushåll, och kan undervisa nybörjare i vanliga svenska skolämnen. Svar till »Musikalisk X.», Iduns byrå. [2558]

En bildad flicka, 27 år, af god familj, med mångårig vana vid skrifgöromål och räkenskapers förande, söker plats såsom bokförare, kassör eller annan dylik sysselsättning. Lön begäres icke för den första tiden. Svar till »A. G.» torde inlemnas till Iduns byrå, Stockholm. [2505]

En yngre fru, bosatt i Stockholm, fullt förtrogen m. praktiska görom. samt finare handarbeten, önskar någon sysselsättning, hvarmed hon kan försörja sig. Svar till »M—28—f», S. Gumælius Annonsbyrå. [2486]

En 20-årig flicka, kunnig i hushåll, önskar till hösten plats i familj för att vara behjälplig vid husliga göromål. Svar till »Beredvillig», Mariestad, poste restante. [2526]

Informatorsplats

sökes af en van och skicklig lärare. Undervisningsämnen: vanliga svenska skolämnen och musik (piano och violin). Anspråken små. Utmärkta rekommendationer. Svar till »Informator», Stockholm, poste restante.

En ung flicka, som är villig betala något för sig, söker nu eller till hösten plats att gå frun tillhanda hos någon aktningsvärd familj i Stockholm eller dess närhet. Svar till »1867», Upsala, poste restante. [2516]

En enkel, anspråkslös flicka, som genomgått hushållsskola och är af god familj, önskar till hösten plats i ett godt hem att gå frun tillhanda och biträda med alla inomhus förefallande göromål. Lön begäres ej. Svar till »M. 24», adr. Almvik. (G. 5497) [2533]

En ung anspråkslös norsk fröken af mycket god familj, som är kunnig i såväl husliga göromål som i att undervisa barn i alla skolämnen (sång o. piano), önskar plats i en bildad svensk familj. Hon har tagit de bästa betygen i Middelskoleexamen. Upplysningar erh. i Stockholm, 6 Regeringsgatan 2 tr. kl. 11, 30--12 hos fru Holmboe-Schenström. (G. 22562) [2556]

En ung, troende flicka, van vid hushållsgöromål, önskar nu genast plats hos en kristligt sinnad familj helst i eller i närheten af Stockholm för att hjälpa till med alla inom hus förefallde göromål. På lön fästes ej afseende. Sv. till »A. K.», poste restante. Högby, Borgholm. [2535]

Se hit!

En anspråkslös flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk för flickor och sedan i mera än 6 år underv. i vanl. skolämn., språk o. musik, önsk. t. hösten pl. som lärarinna. Vack. bet. Sv. adr. till »A. L », Frinnaryd. [2515]

I modeaffär

önskar en ung flicka af god familj, med någon vana både i yrket och handel, plats. Små pretent. Svar märkt: »Karin 21», Arboga, poste restante. [2525]

Värdinneplats eller att gå frun tillhanda önskar en duglig och arbetsam flicka från landet med mångårig vana vid husliga göromål, och hvilk. i Stkhlm genomg. en kurs i klädsömnad. Goda rek. Svar till »Vermländska», Åmåls pappershandel, Åmål. [2522]

En flicka (prestdotter) som genomgått handelskurser i Helsingborg och Köpenhamn, önsk. i höst pl. på kontor eller såsom kassörska. Från förut innehafd plats finnas rekommendationer. Svar till 66, Annonsbladet, Lund. (G. 22490) [2552]

Hushållerska,

40 år, med mångårig vana att på egen hand sköta större hushåll söker pl. till 24 okt., helst på landet där tillfälle gifves få ombestyra väfnad m. m. Svar sändes till »Hushållerska 40 år», adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm. (G. 5607) [2544]

En tjänstemannadotter

önskar till hösten plats (helst på landet) hos en äldre dam som sällskap, samt att deltaga i det husliga eller att undervisa minderåriga i svenska ämnen och musik. Af framstående personer finnas rekommendationer. Svar till »E. A.», Strömsholm, poste rest. [2546]

En ung, anspråkslös flicka med vackra seminariebetyg, söker pl. som lärarinna för minderåriga barn i vänlig familj. Sökanden är äfven villig biträda i hushållet, om så erfordras. Svar till »Musikalisk», Torshälla, poste restante. [2534]

En flicka med godt lynne önsk. pl. i fam. Är kunnig i sömnad, enk. matlagn. Kan äfven underv. barn i musik. Innehar nu dylik pl. Goda rek. Svar till »Å. Ä. Ö.», Iduns byrå. [2543]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius,
Lilla Vattugatan 24.
Mottagningstid 9—10 och 2—3.
Företrädesvis **mag- och hudsjukdomar.** [2551]

Doktor Carl Flensburg
33 Drottninggatan 33.
Träffas alla dagar kl. 10—11.
Behandlar företrädesvis ***Barnsjukdomar.*** [1243]

Doktor Per Johansson
Riddargatan 2. [2540]
Hvardagar kl. 9—10, 2—3; söndagar 9—10.

Tandläkare
John Wessler
Götgatan 14. [1737]

D:r GUSTAF LAMM,
31 Klarabergsgatan 31, 1 tr. upp.
Hvard. kl. 12—2, Helgd. kl. 10—11.
Invärtes och ögonsjukdomar. [2265]

D:r G. Setterblad.
Drottninggatan 26.
Örats, näsans och strupens sjukdomar. [2420]

Panorama international,
Hamngatan 18 B, 1 tr. upp.
(bredvid Svea-Salen)
Från och med den 7 till och med den 13 september 1890:
Frankfurt am Main.
Entré **30 öre**, barn **20 öre.**
Abonnementskort, gällande för 8 besök, kr. 1: 75, barn 1: 20.
Öppet alla dagar från kl. 10—10.
Hvarje söndag nytt program. [1357]

Tysk undervisning

för unga flickor lemnas af ung tysk lärarinna i Stockholm, i konversation såväl som i tysk literatur och historia. Bästa rekommendationer genom ansedda tyska familjer härstädes. Närmare upplysningar genom Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Malmtorgsgatan 5. (G. 5632) [2553]

En flicka om 9 à 10 års ålder kan uti ett bättre hem i Stockholm blifva inackorderad samt erhålla moderlig omvårdnad, för att tillsammans med egen dotter gemensamt begagna skola.

Upplysn. lemnas af fröken Myrberg, mellan 11—12 i Södermalms högre Läroanstalt för flickor. [2426]

Inackordering.

För fruntimmer för helt år eller för flickor i skolåldern, som behöfva besöka elementarläroverk, gifves tillfälle till inackordering i ett aktadt och godt hem i Lindesbergs stad.

Närmare upplysningar meddelas af hr pastor A. NYMAN i Lindesberg. (G. 21963) [2470]

Ett 1-års flickebarn önskas till uppfostran på landet i ett godt o. fint hem, där barn ej finnas. Svar hvad som betalas pr år till »A & O», Ransäter. [2541]

Sommar- och vinterbostad att hyra.

Invid station 5 stora, vackra rum med tambur, kök och veranda, trädgård samt öfriga bekvämligheter. Hyran 200 kr. pr år. Tillträde 1 okt. Närmare genom korrespondens med »XX», Foglavik. [2513]

Hos en bildad familj,

i en af mellersta Sveriges residensstäder, finnes från medio af oktober tillfälle till hel inackordering för en ung flicka mot en afgift af 35 kr. pr månad, hvari ingår undervisning i musik och handarbeten samt deltagande i mindre hushåll. Svar med uppgift om ålder o. rekommendationer torde adresseras till »Ung familj», Iduns byrå. [2557]

Utmärkt god fiskfärs kan erhållas såväl af privata hem som utförsäljare. N:r 1 Klara Vattugränd, uppg. 4, 3 tr. [2555]

Ung glad och anspråkslös flicka, som vill lära sig hushållet, kan i höst blifva inackorderad i ung ämbetsmannafamilj i treflig, helsosam trakt; goda kommunikationer. Pris i allo 50 kr. pr månad. Svar till »Husmor», Esphult, *Wingåker.* [2489]

Toaletten.

Borstning af tänderna. Många borsta sina tänder ganska oförståndigt, i det de föra borsten från den ena sidan af munnen till den andra tvärs öfver tänderna. Matsmulor och dylikt föras därigenom just in i mellanrummen, hvarifrån det var afsikten att bortskaffa dem. Det enda riktiga sättet är att föra borsten upp och ned i tändernas riktning. Härigenom pressas borstens hår in mellan tänderna och rensa mellanrummen.

Tvättvatten mot solbränna, skroflig hy o. s. v. 1 liter vatten, uppblandadt med 10 gr. rosaessens, 32 gr. söt, 8 gr. fin rifven bittermandel samt 8 gr. borax, ställes 4—5 dagar i solen, hvarunder man ofta skakar flaskan och därpå silar vattnet.

Trädgården.

Mask på krusbärsbuskar kan man undgå genom att vattna jorden kring busken med grönsåpsvatten. Ett lager frisk garfvarbark kring stammen har äfven god verkan.

Hvarjehanda.

Att rengöra tagel. I tillräckligt kvantum vatten, tillsatt med potaska, kokas taglet duktigt, hvarvid man flitigt omrörer det med en käpp. Därpå sköljer man det i rent vatten och slår upp det på ett såll eller en utbredd duk att torka.

Vattenfläckar på papper, kopparstick och böcker. — Då papper icke blifvit fuktigt helt och hållet, utan en brun rand bildat sig därpå, aflägsnar man denna genom att ånyo fukta hela papperet. Detta gör man genom att lägga det mellan fuktigt papper eller linne. Därpå låter man det torka, i det man beströr det med pulvriserad krita mellan torrt läskpapper.

Mot mygg skyddar man sig bäst genom nejlikolja.

Läkareråd.

Eva v. S. Den ryska läkare, som rekommenderat lingonrisdekokt mot reumatism, använder den i styrka af 1 : 8, och ger däraf 2—3 glas dagligen. Det torde dock vara skäl att åtminstone i början använda en mindre kvantitet. Lingonriset bör vara färskt.

Intressent. Man kan ej med bestämdhet begränsa tiden till dag eller ens vecka. Det enda man torde kunna säga, är att det skett i november.

Vendla S. Använd de medel, som föreskrifvits för fotsvett i svaret till S. B. i n:r 5.

Betty. 1) Lämpligast till någon specialist i fruntimmerssjukdomar. 2) Ortopediska institutet, Brunkebergstorg. 3) Se svar till Phyllis i n:r 13.

Svea N. Se svar till Naemi i n:r 6 och n:r 8.

Ebba. Lägg hvarje kväll på lappar, tjockt bestrukna med *borvaselin* (10 %) och fäst dem med gasbindor.

D:r —d.

Frågor.

N:r 714. Kan någon af Iduns läsarinnor gifva beskrifning på »kitt» eller något annat medel att sätta ihop söndrigt porslin, glas och stenkärl, vore jag mycket tacksam.
Karin.

N:r 715. Huru beredes getost? Och huru bör den förvaras för att erhålla verkligt gammal smak? *Landsortsbo.*

N:r 716. Skulle någon af Iduns läsare godhetsfullt vilja upplysa mig, när franske presidenten Thiers dog, blefve jag särdeles tacksam. *Friherrinnan von R.*

N:r 717. Finnes något säkert medel att utrota kakerlackor? Persiskt insektpulfver, borax, tjära och fotogen hafva användts, men utan resultat. Tacksamt emotses svar af
Betty.

N:r 718. Synnerligen tacksam skulle jag vara, om någon af Iduns läsarinnor ville rekommendera mig ett lämpligt medel, hvarmed bläckfläckar å stolöfverdrag kunna borttagas, utan att tyget skadas. *Nitte.*

N:r 719. Hvar kan man i Stockholm få inlemna till försäljning glasmålningar, chromofotografimålningar, och hvad betalas ungefäligen för en sådan i kabinettsformat med ram, frågar *en af Iduns prenumeranter.*

N:r 720. Finnes någon lifräddningslina eller -stege för eldsvådor konstruerad och i handel tillgänglig, lämplig att t. ex. medföra på resor, då mer eller mindre högt belägna eldfarliga bostäder ofta erbjudas?
Gammal prenumerant.

N:r 721. »Nina» bedes vänligen gifva Iduns läsarinnor ett förslag till en praktisk tids-

Husmödrar!

Försöken *Th. Winborg & C:is* i Stockholm tillverkningar af

Lactoserin-Cacao,

förordad af professorerna C. E Bergstrand och Olof Hammarsten;

Concentrerad **Ättika** på flaskor för utspädning. **Senap,** blandad som engelsk o. fransk, flere sorter. **Biffstekssås, Soja, Malda kryddor** (garanteras oblandade) på bleckdosor med genomborrade lock.

Flere prismedaljer erhållna, och äro fabrikaten fullt jämförliga med de bästa utländska. Tillhandahållas hos hrr specerihandlare. [2228]

Barnkläder.

Ett rikhaltigt lager af **Goss- o. Flickkläder** för alla åldrar, bättre och enklare. Kläder sys äfven, då tyg tillsläppes. *Telefon 23 62.*

Nancy Cederberg,
24 Vesterlånggatan 24. [2511]

7:e upplagan! Nu utkommen!

HERREN AF DAVIDS STAM
eller tre år i den heliga staden.

Ny godtköpsupplaga, häftad 1: 50, inb. 2 kr., nu utkommen. 369 sidor.

En samling *bref*, hvilka en alexandrisk judinna, under sitt vistande i Jerusalem på Herodes tid skref till sin fader, en rik jude i Egypten, och i hvilka hon *såsom ögonvittne berättar alla händelser och underbara tilldragelser ur* **Jesu af Nazarets lif** från hans döpelse till hans korsfästning, af professor J. H. Ingraham. Till salu i alla boklådor samt hos bokförläggaren

Adolf Johnson, Stockholm.
[2187]

35:te tusendet! 35:te tusendet!

7:e upplagan! Nu utkommen!

En bok för föräldrar, lärare och lärarinnor!

På **Nordin & Josephsons** förlag har i bokhandeln utkommit:

Barnens fyra temperament,

deras yttringar och behandling i hem och skola,

af **Bernhard Hellwig.**

Öfversättning från tyska originalets 4:e upplaga af fil. kand. **Vilna Meyer.**

Pris 1 kr.

»Det bör läsas af föräldrar och lärare, icke blott en gång; det bör höra till hemmets i dagligt bruk varande bibliotek.»
(Nya Dagl. Allehanda).

»Detta lilla häfte är det ett nöje att rekommendera till alla uppfostrares och uppfostrarinnors synnerliga uppmärksamhet. Beskrifningarna på de olika temperamenten äro förträffliga.»
(Eskilstuna-Posten).

»Boken är ända igenom ädel, så till syfte som framställning.»
(Blekinge Läns Tidning).

»Den är med ett ord väl värd att taga kännedom om, icke endast af alla samvetsgranna uppfostrare ex professo, utan äfven af alla tänkande och för sina barns bästa intresserade föräldrar och målsmän.»
[2521] (Svenska Dagbladet).

Holländaregatan 14.

Adolf Fredriks skyddsföreningsarbeten — Lagningsbyrå — Linnesöm — Märkning — Monogramer — Strumpor — m. m. Handarbeten emottagas till försäljning. [2554] **A. Teresia Lind.**

Ren. Lättsmält. I bruket billigast.

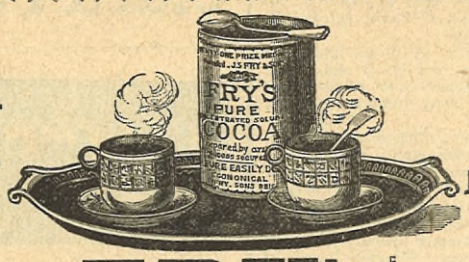

43 prismedaljer tillerkända J. S. Fry & Sons

FRY's
koncentrerade, lättlösta
CACAO

preparerad medels en särskild vetenskaplig metod, som garanterar fullkomlig upplösning och utvecklar cacaons finaste arom.

Hufvuddepot för Sverige:

Percy F. Luck & C:is
Handelsaktiebolag
STOCKHOLM — SUNDSVALL — ÖREBRO.

Tillagning:

Till en stor tekopp tages en half tesked cacao och en tesked strösocker, hvilket röres omkring, medan *kokande* vatten pågjutes. Mjölk eller grädde samt mera socker tillsättes efter smak.

Den högsta grad af lättsmälthet hos denna utmärkta cacao framträder öfverraskande tydligt, då mjölk eller grädde tillsättes; cacaon kan emellertid äfven drickas utan någondera tillsatsen.

Utdrag ur vetenskapsmäns analyser och omdömen: Se *Idun n:r 34!*

Priserna å Fry's Chokolad ställa sig sålunda:

Ren osockrad	för 425 gram		1.80	Cacao extrakt	1/1	burk	3.—
» » med Vanilj	»	»	1.80	» »	1/2	»	1.60
Caracas, lätt sockrad	»	»	1.80	» »	1/4	»	0.85
Sockrad Vaniljchokolad	»	»	1.80	Caracas Cacao	1/1	»	1.60
Sockrad Chokolad	»	»	1.40	» »	1/2	»	0.90
Concentrer. Cacaopulver	1/1	burk	3.—	Homœopatisk Cacao	1/1	»	1.40
» »	1/2	»	1.60	» »	1/2	»	0.80
» »	1/4	»	0.85				

Många sorter chokolad-praliner, pastiller, chokolad-karameller m. m. m. m.
[2396]

Lärokurser för barn,
Valhallavägen 39.

Höstterminen börjar den 16 september. Såväl nybörjare som mera försigkomna elever mottagas och undervisas i vanliga skolämnen, handarbete och träslöjd. Gossar beredas till elementarläroverken. Anmälningar mottagas fredagar kl. 11—2.

Charlotte Bandelin. [2536] **Anna Starck.** född Schröder.

Humlegårdsgatan 17 **Skodon,** fullständigt lager, alla slag handsydda egen tillverkning. Importerade superior, engelska. Förstklassigt gods och priser, som motstå all konkurrens. 17 Humlegårdsgatan 17. Eng. Sko-Imp.-Magasinet. A. A. Lindholm. 17 Humlegårdsgatan
[2528]

Claestorpsboden
26 Fredsgatan 26
STOCKHOLM

Arbeten för träsnideri, Träsniderijärn och Mönster, Salongsbord och Stolar för montering, Afdelningsskärmar och Blomställ samt lager af Svenska leksaker från Claestorp, Gemla m. fl. [2539]

Nytt för hemmet!

Ett billigt och fördelaktigt medel att upputsa polerade möbler är användning af Monopolpolityr, hvilket gifver åt en fördunklad lackerad yta rent och propert utseende!

Emballerade flaskor åtföljda af bruksanvisning, säljas à 1 kr. från

A. Kalén,
Hellestad.
[2517]

Paris
16 Rue Marbeuf 16
(Champs-Elysées).

M:elle de Ron reçoit des pensionnaires. Excellentes références. S'adresser, pour renseignements, à m:me Lundholm de Paris, 9 Smålandsgatan, Aout Sept. [2335]

En eller två unga flickor få god inackordering hos en lärarinna härstädes. Franska talas och hjälp med lexor erhålles. Referens: herr Kommendörkapten Kreüger, Smedsudden.
[2523]

Svenska
Järnsängsfabriken
50 Regeringsgatan 50
Allm. Tel. 46 47. [1434]

indelning, så att man kan få dagens bestyr ordnade på bästa sätt, men ändå få en liten stund på aftonen att egna åt lektyr m. m. Svar motses tacksamt af Fanny och många andra lika intresserade.

N:r 722. Vill någon af Iduns läsarinnor upplysa en ung flicka, om det är nödvändigt genomgå bokhälleriskola för att erhålla plats på kontor, då man förut praktiserat något? *26-åring.*

N:r 723. Hur lyder fortsättningen på versen: »Min tankes tanke är du vorden», och hvem är dess författare? *Karin.*

N:r 724. Förekommer någonstädes i Sverige det tyska Mispelträdet (Mespilus germanica) såsom buske eller träd? Grenarna bruka ha törnen och dess blommor likna äppelblom, som dock stå enstaka. Frukten består af plommonstora bruna äpplen med långa spetsar; den blir ej god att äta förr än den antingen genom frost eller en sorts jäsning blifvit mjuk. I min barndom (i Hamburg) hade vi ett sådant träd i vår trädgård. Sedan har jag hvarken sett eller ätit denna goda frukt. *Stenia.*

N:r 725. Hvar skall man afsätta begagnad ölkork samt det å ölbuteljerna förekommande »silfret» frågar *Fredrika.*

N:r 726. Finnes något medel att borttvätta eller bortgnida flugsmuts på brons och messing? *A. M. S.*

Svar.

N:r 705. Undertecknad ber att på det bestämdaste få afråda från hvarje bruk af aseptin till konservering af matvaror, emedan aseptin, som bekant, utgöres af *borsyra*, ensam eller försatt med alun, pepparmyntolja, nejlikolja m. m.

Det är faktiskt bevisadt, att af dessa beståndsdelar i synnerhet borsyra verkar skadligt på matsmältningen; om också ej några akuta förgiftningar af borsyra kunnat påvisas, är det dock till fullo konstateradt, att den hämmar digestionen och vid fortsatt bruk förorsakar svåra rubbningar i matsmältningsorganen.

Användes nu en aseptinlösning till konservering, suger den sig in i köttet, begagnas s. k. aseptinpulfver, så löser detta sig i köttsaften och diffenderar likaledes in nti köttmassan, hvarför det är hardt när omöjligt att befria födoämnet från aseptinet, innan det tillagas. Förtäres sådant kött, till hvars konservering användts enkel eller dubbel aseptin, under någon längre tid, är det således fara värdt, att man därmed förstör sina matsmältningsorgan, äfven om inga skadliga verkningar kunna förmärkas de första gångerna.

Flere lands lagstiftning förbjuder försäljning af matvaror, som försatts med aseptin; så är förhållandet i Frankrike, Tyskland, Schweiz m. fl.

Att aseptin såsom ett antiseptiskt medel kan med fördel rekommenderas till sköljning af munnen är lätt förklarligt, då man för detta ändamål använder blott omkring 25 cgm af en 4 % borsyrelösning åt gången, hvaraf ju en försvinnande mängd nedsväljes.

Ett mycket bättre konserveringsmedel är t. ex. pulveriseradt socker. Däraf måste visserligen användas mera, men man måste dock ihågkomma, att det utgör ett värdefullt näringsämne och att det dessutom är mer än hälften billigare än de af aseptinfabrikanterna utbjudna borsyrepreparaten. *N. S.*

N:r 708. Växter förstöras ej genom outspädt karbolvatten. Jag har själf försökt detta medel och har ej funnit, att växten blifvit det ringaste skadad däraf. Men man får ej vattna den mer än en gång och då ej slå för mycket karbolvatten på densamma. *En 15-årig blomstervän.*

Breflåda.

XyX. Skulle Ni vilja göra oss ett besök å vår byrå, helst någon förmiddag mellan kl. 10 och 11, skola vi honorera artikeln, som vi med nöje använda, och hvilken vi hoppas må åtföljas af flere.

Alexander. Insändes lämpligast till teaterns direktör och bör assureras, i fall afsändaren vill ha full trygghet, att ej hans manuskript förfares. Hur snart det afgörande svaret kan ingå, beror naturligtvis helt och hållet på vederbörandes fortfärdighet.

Anna 3. Er fråga skall införas, men som frågeafdelningen är afgiftsfri, har Ni att återhemta de insända penningarne.

Bertrades. Tack för välmeningen — men alldeles för svagt till formen.

Lärarinna. Annonsen kostar 1,75, och torde beloppet insändas i postanvisning. *Red.*

Innehållsförteckning.

Emily Crawford; af *Sylvain.* (Med porträtt). — Klosterarbete; poem af *Anna Knutson.* — Naturliga anlag; af *Hx.* — Gråa hår; skiss för Idun af *Elin Ameen.* — Jungfrun af Orleans — en lycklig äkta maka. — Också en art af välgörenhet; af *Xyx.* — Hustomten. — Från damvärlden i Paris; studier af *Alvar Arfwidsson.* III: Aktriserna. (Slut fr. föreg. n:r.) — Iduns månadsrevy; af *Otto Sjögren.* — Minnen; poem af *Chicot.* — Om mat och matlagning; för Idun af *O. H. D.* IV. — »Adjö». — Bort med strumpebanden! — Småanotiser från kvinnovärlden. — Teater och musik — Striden om hjärtan; ur ett kvinnolifs historia af *Johan Nordling.* XX: Katastrof. (Forts.)

Förslag till matordning för veckan 14—20 sept. — Hushållet. — Handarbeten. — Drycker. — Syltning. — Inläggning. — Toaletten. — Trädgården. — Hvarjehanda. — Läkareråd. — Frågor.— Svar. — Breflåda.

Clara Fabriks Stearinljus

[2130]

LIFFÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET VICTORIA STOCKHOLM

meddelar **Lifförsäkring och Lifräntor.**

[2322] Hufvudkontor: **28 Drottninggatan 28.**

Pianolektioner. Undertecknad har återupptagit sina pianolektioner den 1 september. Vidare upplysningar lemnas i **Abr. Lundquists Hofmusikhandel,** 8 Malmtorgsgatan.

Agnes Bodén,
Grefturegatan 24 C, 1 tr.
[2512]

Olycksfall-Försäkrings-Aktiebolaget SKANDINAVIEN meddelar [2448] **olycksfallförsäkring.**

Bästsorterade Bosättnings-magasin i Sverige.
Josephsson & Ågren
13 Drottninggatan **13**
[2397]

Stort urval af **Glas- och Porslinsserviser** i nya, smakfulla mönster. Nysilfver, Nickelvaror, Brickor, Knifvar och Gafflar, Lyxartiklar. Reel behandling. Billigaste priser.

G. Johanson
Kosta Glasmagasin
24 Regeringsgatan 24. [2373]

Svea Damlifvet.

Tillverkadt af finaste kamgarnstyg i endast moderna mönster, blusfason med sleif, pris pr st. 3 kr. Order expedieras till landsorten mot efterkraf.

[2269] **A. Williamson,** *Stockholm.*

»Till inandning genom näsan kan äfven begagnas apotekare **Litströms** i Falun Inhalator, som innehåller ett helsosamt o. ofarligt antiseptiskt medel, hvilket vi själfva en tid prövat.» *(Helsov.)*

Säljes i *Stockholm* hos *C. F. Dufva,* Drottninggatan *41, Louise Blomberg,* Vesterlånggatan *39, Elin Edlund,* Drottninggatan *63, Allmänna Tidningskontoret,* Gustaf Ad. Torg, *Södra Tidningskontoret* m. fl., i landsorten å en del Apotek samt i välförsedda *Parfymeri-, Ekiperings-* och *Cigarraffärer* à *1* krona pr st.

Sändes franko mot kr. *1,10* i frim.

[1720] *Axel Litström, Falun.*

Alldeles nytt och dessutom **ovanligt vackra** och välsittande äro de omtyckta **Damvästar** af bästa ullgarn och med stilig isätning och bård, allt i de vackraste färger, som fås endast från **ALB. S. JONSSON, Göteborg.** Sändes hvar och en mot **4 kr.** efterkraf. Parti rabatt. Uppgif storlek. [2272]

F. d. Beskowska skolan.

Anmälan till inträde i skolan mottages från den 1 september alla helgfria dagar kl. 1—2, Engelbrektsgatan 9, af undertecknad. Dessförinnan meddelar doktor C. G. Bergman upplysningar.

Lämpligaste inträdesåldern: från *sex* till *nio* år.

Se utförlig annons i n:r 35.

D:r Ludvig Lindroth.
[2462] **Föreståndare.**

EXCELSIOR-TE
Direkt fr. produktionsorten importeradt, oförfalskadt
KINESISKT TE
med fin arom försäljes i flere utmärkta o. prisbilliga kvaliteter gen. Hrr Specerihandl. *En gros lager* hos **Otto Dahlström & Co.**
EXCELSIOR-TE
[2356]

MAGGÖRDLAR

för fruntimmer. [2527]
Jakobsgatan 22 A, 2 tr.
Fru Rosalie Ericsson.

Henrik Gahns
Äkta Opoponaxtvål

rekommenderas som **verkligt goda** och **uppfriskande** toalettvålar. Säljas i välförsedda detaljaffärer.

Hvarje tvål är stämplad med vidstående ***fabriksmärke.***

[1617]

Försäkrings-Aktiebolaget
Skandia
Stockholm
Hufvudkontor: Mynttorget 1.
[1366]

Medalj i Stockholm 1866, Köpenhamn 1872, Wien 1873.

KARL ERIKSSON,
Perukmakare,
(etablerad 1860).
STOCKHOLM
52 Vesterlånggatan 52
Specialité:
Peruker för damer och herrar.
Fru Erikssons *damfrisering* verkställer **Kamning** och arrangerar **Brudklädsel.**
Allm. tel. 24 18. [2170]

SVARTVIKS Stärkelse,

svenskt fabrikat, gifver linnet, utan att förstöra det, en bländande hvit färg. Till salu hos alla specerihandlande i riket. [1487]

Bort med liktornarne!
Deletor.

Ett nytt, osvikligt, smärtfritt liktornsmedel (bättre än *Collodin* och alla andra liktornsmedel) borttager fullkomligt liktornar med roten inom kortaste tid. Inlagdt i eleganta kartonger har *Deletor* den *stora fördelen* framför alla dylika medel, att man ständigt bär det på sig. Hvar och en, som har liktornar, skall skatta sig lycklig efter att hafva användt *Deletor.* Hvarje kartong kostar 1 kr., som insändes som postanvisning eller i sparmärken. Post- o. telegrafadress »Deletor», *Upsala, Vaksalatorg 27* och *Göteborg, Magasinskvarteret 1 & 2.* [2424]

Ingen humbug! Ingen humbug!

Från Grenna Plantskolor

försäljas utmärkta
Fruktträd, Bärbuskar, Parkträd och **Parkbuskar.**
Priskurant på begäran franko.

Alfr. Nilsson,
Grenna.
[2492] (G. 21802)

Glasögon

Pincenez, Teater- och **Reskikare** m. m. af bästa kvalitéer hos Fabrikör *C. G. Collin,* *3 Storkyrkobrinken 3.*
Filial: *20 Fredsgatan 20.*
[2358]

1:a Hvetemjöl för bakverk m. m., **Äkta Grahams-d:o,** för dietiska behof m. m., **Gryn** och **Hafremjöl** från Petri, allt af yppersta beskaffenhet billigast hos

56 LARS OLDE, 56
Klarabergsgatan
[2504]

Möbler.

Stort och rikhaltigt lager af såväl enklare som finare möbler.

J. Strandberg & Komp.
9 Möbelaffär 9
Brunkebergstorg
STOCKHOLM. [2478]

Sängar o. Sängkläder,

från de enklaste till de elegantaste, jämte **Täcken, Filtar, Fjäder** och **Dun** samt allt, som hör till en välordnad **Sängutstyrsel,** realiseras nu till ovanligt låga priser i

43 Drottninggatan 43
5 Stora Nygatan 5
STOCKHOLM
H. Asch & C:i,
Kongl. Hofleverantörer. [2394]

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher **gratis** åt Iduns abonnenter och för uppdrag åt andra mot en *obetydlig* ersättning. Alla saker skickas mot efterkraf och få, när varans art sådant medgifver, returneras (dock genast) mot fraktkostnaden. Dubbelt porto torde medsändas. [1349]

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och **Orglar** från in- och utländska utmärkta Fabriker **till de billigaste** priser. För instrumentens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechtens berömda fabriker.

GUST. PETTERSSON & Komp.,
38 Regeringsgatan 38.

☞ **Flyglar, Tafflar och Pianinos** från **J. G. Malmsjö.** [1367]

Som till vår kännedom kommit, att flere firmor utfört i marknaden ett preparat, kalladt »Jästpulver», och till och med efterapat vår etikett, så fästes allmänhetens uppmärksamhet vid, att endast hos oss tillverkas H. E. Ekströms patenterade och vidtberömda **äkta** Jästmjöl, och att å etiketten på burkarne är anbringadt fabrikens inregistrerade ofvanstående skyddsmärke. Alla andra tillverkningar äro efterapningar eller förfalskningar samt straffbara på grund af Patentlagens 22 §.

»Den, som, utom i de fall, hvilka omförmälas i 16 och 17 §§, utan patenthafvares lof inom riket till afsalu tillverkar vara eller vid tillverkning till afsalu använder tillverkningssätt, därå honom veterligen patent här åtnjutes, eller till salu här i riket håller eller till försäljning till riket inför här patenterad eller efter här patenterade tillverkningssätt frambragt vara, som honom veterligen utan patenthafvarens tillstånd åstadkommits, straffas med böter från och med tjugu till och med två tusen kronor; ersätte ock all skada.»

Säljes hos alla välförsedda specerihandlande i Sverige, Norge, Finland och Danmark. [2531]

Örebro Kem.-Tekn. Fabrik.

Husmödrar.

Fotogen

af utmärkt beskaffenhet hemsändes och utlånas därtill lämpliga cisterner.

N. O. HOLMLUND & C:os Lamphandel,
Drottninggatan 41. [2475]

GUSTAF HOLMBLOM
KAPP-FABRIK
38 Vesterlånggatan 38

Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp. [1352]

Bärviner,
Bärsafter och Ättika
af
Liljeholmens Vinfabriks

prisbelönta tillverkningar försäljas hos hrr specerihandlande. Se Idun för fredagen den 25 april.

☞ Viner och safter försäljas på hel- och halfbuteljer, tredubbel ättiksprit på större flaskor, alla försedda med etiketter, innehållande fabrikens namn. [1896]

Hvarje husmoder,

som sätter värde på att vid hembakning erhålla goda småbröd och tårtor, spis- och knäckebröd, olika sorters limpor, olika slags karameller och glace samt god jäst m. m., m. m. bör insända 75 öre i frimärken till C. O. Ekblad & Comp:s bokhandel i Vestervik, då portofritt erhålles en tillförlitlig **Sats-bok** för nämnda ändamål. [2167]

Adolf Bonniers förlag:
Rådgifvare för husmödrar.

En samling råd och upplysningar för hemmet och hushållet. Bearbetning från tyskan af **O. H. D.** Med **68 upplysande träsnitt.** Pris 3: 50, inb. 4: 50.

Näringsmedel o. deras näringsvärde. Inköp af näringsmedel. Råa näringsmedels förvaring. Inläggning o. konservering. Näringsmedlens tillredning. Vattnet i hushållets tjänst. Kokkärl o. husgeråd. Arten o. beredningen af olika slags blandningar. Spiselns o. kakelugnens skötsel. Ordningen i hushållet. Tvätt. Fläckars borttagande. Sprit- och fotogénlampor. Striden mot ohyra i huset o. köket. Praktiska vinkar för varma och kalla dagar. Helsovården i familjen. Sjukrummet. [2149]

Äkta
Haarlemska Blomsterlökar

billigast och bäst

SVENSONS Fröhandel
17 L:a Nygatan 17

Priskurant utkommer i dagarne och sändes på begäran gratis. [2316]

Sparsamma Fruar!

Gammalt **ylle** och **ull** emottages till spånad, väfning af såväl **handsom maskinväfda tyger,** äfven passande till **gardiner. Schalar, filtar, doffel,** utmärkta **kläden** till **herrkostymer** m. m.

OBS.! Hvar och en får **sitt** ylle tillbaka i form af garn eller väfnader. OBS.! Spånadsafgiften den billigaste här på platsen.

Telefon **26 53.** [2266]

Hildur Andersson.
12 Klara Norra Kyrkogata 12.

Kunglig Hofleverantör
Otto Gillbergs
Etui- & Portföljfabrik,

Specialaffär för alla finare arbeten i läder, plysch, sammet och siden etc.

36 & 38 Hamngatan 36 & 38.
Telefon 49 70.

Rekommenderar sina tillverkningar af alla slags Etuier, Portmonnäer, Plånböcker, Portföljer, Damväskor, Sy- & Smyckeskrin m. m., i vackra mönster.

Montering af Tapesseriarbeten.

Infattar Akvareller, Fotografier och Planscher i ramar med passepartout eller kartonger.

Ramlister till billiga priser.

Obs. Fullständigt snickeri i fabriken.

Goda varor. Egen tillverkning. Billiga priser. [2273]

På **Wilhelm Billes** förlag:
Huru männen fria.
Den ödesdigra frågan med dess svar af Agnes Stevens.
Pris 2: 25. [1736]

Banyuls-Trilles.

Ett aptitgifvande, magstärkande vin, afsedt för convalescenter och svaga personer i allmänhet.

Rekommenderadt af många hrr läkare.

Pris för butelj kr 3: — hos
Högstedt & Co.,
[2327] Stockholm, 32 Regeringsgatan.

Etablerade 1850.
P. Ericsson & C:o.
Göteborg.

Rekommendera sina Patenterade

Persienner.

Obs.! ☞ ☞ Obs.!

Solidaste o. elegantaste fabrikat t. billigaste pris. Illustrerad priskurant sändes franko på begäran.

Våra persienner ha framför rullgardin, så stora förd. att ingen använder rullgardin, efter gjord jämförelse.

(Nord. A. B. Göt. 4070×6) [2427]

27 december
är 3:dje dragningen i Kulturhistoriska Föreningens lotteri

på konst-, industri- och slöjdföremål. Lotteriet omfattar **10,000 vinster,** värda **175,000 kr.,** och med hufvudvinster af 2,500, 2,000, 1,500 och 1,000 kr. värde. Lottsedlar till **2 och 3 kr.** säljas i alla boklådor. [1939]

Gaedke's Cacao

är damernas favoritdryck och användes numera allmänt i alla finare familjer.

Erhålles endast hos de större Specerihandelsfirmorna. [2483]

Svenska frimärken, alla slag, köpas.
100 obeg. omstämpl., vanl., gula, kr. 14,
100 » » tjänste, blå, » 14,
100 » » » gula, » 15,
100 » » kuvert » 14.
Otto Olsson, Persg. 41, Helsingborg. [2468]

Husmödrar m. fl.!

Låten icke edra matvaror taga skämning. Genom att begagna

PRESERVITAS.

kunna matvaror af alla slag, råa som kokta, bevaras fullkomligt friska ganska lång tid, och detta utan nämnvärd kostnad eller möda.

Handelskemists intyg samt de mest ampla loford om dess användning föreligga.

Säljes hos hvarje välfournerad specerihandlare à 60 öre pr paket samt i parti genom hufvudförsäljningen i Stockholm.

J. Eriksson,
17 Drottninggatan 17.
[2148] Allm. Telefon 61 36.

Ingen bör försumma

att för *endast 5 kr.* rekvirera 1 *speldosa,* 1 duss. *fotografier* af namnkunniga personer i visit- och kabinettsformat och ½ duss. fin-fina *fotografiramar* fr. **B. N. Pettersson,** *Göteborg.*

OBS.! Expedieras mot insänd remissa eller efterkraf. [2520]

Klädningstyger
Prover kostnadsfritt. Requisitioner frakttritt. OBS. Modellplanscher tillsänds provrna.
FR. MARCUS
Kongl. Hofleverantör.
STOCKHOLM. [1735]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen I billigaste pris — enligt öfverenskommelse mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer.

I hvarje välsorterad detaljaffär

i Skandinavien samt i Barnängens Försäljningsmagasin, Vesterlånggatan 47, Stockholm, försäljas följande artiklar af prima kvalitet och med elegant utstyrsel:

Barnängens Liljekonvalj-Eau de Cologne, utsökt fin, uppfriskande och ren med rik, naturlig och varaktig liljekonvaljdoft.

Eau de Cologne Royale,
Eau de Cologne for Gentlemen,
Eau de Cologne Excelsior,
Eau de Cologne Concentrée, m. fl., som genom sin friskhet, renhet och rikedom på verklig vällukt öfverträffa alla andra i handeln förekommande fabrikat i denna bransch. Särskildt kunna dessa sorter rekommenderas mot hufvudvärk, dåsighet, nervositet etc.

Barnängens Parfymer och Essencer
med rikaste naturlig blomdoft i smakfullt utstyrda flaskor. Stort urval.

Barnängens Balsamiska Amykos-Aseptin.
Genom sina milda, men kraftiga egenskaper är denna Aseptin ovilkorligen att föredraga framför hvarje annat preparat i denna bransch. Se vidare den beskrifning och de intyg från Nordens förnämsta läkare hvilka åtföljа hvarje flaska! [1725]

SUCHARD.

20 Guld- och Silfvermedaljer.

Fabriksmärke.

Suchard's Chocolad.

Erkändt utmärkt kvalité.

Samtliga **Suchard's** Chocolader äro garanterade ren Cacao och socker utan tillsats.

Suchard's Praliner, Gianduja, Noisettes, Nougatines och andra dessertchocolader rekommenderas.

Ärade konsumenter meddelas, att fordna paket, Pure Påte, osockrad chokolad med blå etikett, numera säljas i kiloförpackning med rödrutigt omslag, bärande fabriksmärket. Detaljpriset pr $\frac{1}{8}$- och $\frac{1}{4}$-kilokaka är 50 öre och 1 kr. Kvaliteten har ej undergått någon förändring. [1342]

SUCHARD.

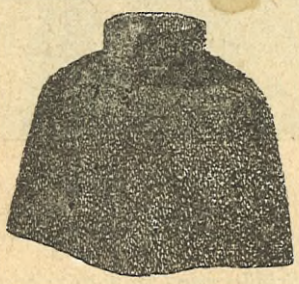

Moderna Pelskragar,

passande för både höst och vinter, i stort urval från 7 kr. till högre priser hos

D. Forssells Söner & C:o,
10 Drottninggatan 10.
[2457]

Sänd till "Norrbro Vexelkontor"

denna och följande 12 månader, antingen **2 kr. 60 öre** eller ock **5 kr.**, så erhåller Ni i förra fallet **en** och i senare **två teaterobligationer**, på hvilka Ni redan den 1 november kan vinna

40,000 kronor.

Obs. A teaterobligationen serien 7919 n:r 5, hos oss försåld mot 5 kr. afbetalning, utföll den 1 maj d. å. **5,000 kronor.**

Prospekter gratis mot porto. Agenter antagas.

Stockholm, »NORRBRO VEXELKONTOR», Norrbrobazaren.
[2469]

LARS MONTÉNS

Neutrala Kärntvål till ylletvätt, och **Oleintvål** till linnetvätt användes lämpligast sålunda:

»$\frac{1}{2}$ kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättas under omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen, hvarefter de på vanligt sätt genom gnidning rengöras.»

Finnes hos de flesta specerihandlare samt i mina butiker: [2129]
N:r 19 Stora Nygatan — N:r 29 S:t Paulsgatan.

Nya Språkkursen,

Mäster Samuelsgatan 19,

öppnas den 15 sept. Undervisning i **tyska, engelska** och **franska** språken efter en erkändt *praktisk, ny metod*, hvarigenom eleven kan på ovanligt kort tid lära sig *förstå* och *tala* det främmande språket, äfvensom att — i särskild fortsättningskurs — obehindradt *läsa* och *skrifva* detsamma.

Hvarje kurs bildar ett afslutadt helt och fortgår under *tre* månader med **50** lektionstimmar. Valfrihet mellan *förmiddags-* och *eftermiddags*-kurser.

Olika kurser för personer med och utan förkunskaper.

Kursernas hufvudledare äro: i **tyska:** undertecknad, *J. Bergman;* i **engelska:** undertecknad, *P. Dahlander;* i **franska:** lektorn i detta språk vid Upsala universitet, *Licencié-ès-lettres A. Taverney.*

Samtliga vid läroverket anstälda lärare hafva idkat studier i utlandet. Afgiften erlägges vid anmälningen och utgör **25 kronor** för en kurs à 3 månader (50 timmar).

PONTUS DAHLANDER, Jur. utr. kand. — **JOHAN BERGMAN,** Fil. d:r.

Obs. Inga anmälningar mottagas före den 8 sept.

Närmare framdeles. (G. 22091) [2472]

Maltextrakt.

PRISBELÖNT: PARIS, LONDON, MALMÖ, ANTWERPEN

(Nord. A.-B., Göteb. 3241×3) [2442] **Oscar L. Björkbom,** *Göteborg.*

Tapeter, Rullgardiner, Kornischer (uppsättning ombesörjes) m.m. säljas billigast **26 Stora Nygatan 26** [2499]

Prisbelönade SVENSKA STICKMASKINER

40 Drottninggatan 40.
Se vidare annonsen i månadens första nummer! [1922]

Richard Anderssons Musik-Skola

öppnas åter den 18 sept. Undervisning meddelas uti pianospelning, harmonilära och kontrapunkt. Arbetsplan och honorar oförändrade.

Förfrågningar och anmälningar emottagas: skriftliga till den 15 sept., muntliga den 15, 16 och 17 samma månad kl. 12—2 midd., 5—6 e. m. Ordinarie mottagningsdagar efter den 18:de: onsdagar och lördagar kl. $\frac{1}{2}$2—$\frac{1}{2}$3. Förutvarande elever, som önska fortsätta, anmodas ånyo anmäla sig.

Stockholm, Brunnsgatan 28, 2 tr. (G. 21680) [2438]

Hvar kan verkligt godt te erhållas?

Mina **äkta teer** säljas **endast kontant**, och då **alla mellanhänder** undvikits, kunna de lemnas billigare än hos någon, hvilket ock bevisats af att

omsättningen 1889 fyradubblats.

Pr efterkraf, postförskott à 1: 80, 2, 2: 40, 2: 80, 3, 3: 60, 4: 80 pr $\frac{1}{2}$ kilo (för 25 kronor fraktfritt. *Alex. Barclay, Göteborg.*

(Nord. A.-B. Göt. 4053×10) [2441]

Möbeltyg, Mattor, Portièrer, Gardiner

hos **F. UHNÉR & C:i,**
Stockholm, Fredsgatan 22. [2538]
Alla färger oskadliga. Profver utlemnas äfven till landsorten.

Sängar, Sängkläder, Täcken och Filtar

i

K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin
N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7 [2367]

Juvelerare L. LARSON & C:o,

Stockholm: Jakobstorg 1.
Göteborg: Ö. Hamngat. 42. [2286]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen I billigaste pris — enligt öfverenskommelse mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer.